

Opinia națională

Săptămânal de opinie, informație și idei de larg interes național

Determinări cultural-spirituale ale procesului de integrare în Uniunea Europeană

În Uniunea Europeană vor intra – dincolo de instituții, economii, dispozitive și mecanisme administrative, juridice și politice, dincolo de structuri și mijloace de comunicare, de rețeaua infrastructurii, de sate, orașe, de peisaje urbane și rurale, dincolo de toate acestea – vor intra oameni cu mentalitatea și felul lor de a fi, cu deprinderile și obiceiurile lor, cu universul lor spiritual, cu psihologia lor caracteristică.

Prof.univ.dr. Damian HUREZEANU

Dacă proiectul Uniunii Europene se va înfăptui ca realitate de durată istorică, acesta va fi cea mai grandioasă realizare a secolelor XX-XXI. În acest proiect se topesc nevoi economice și politice, certitudini și speranțe ale zilei de azi și de mâine, fapte de civilizație și structuri politice-instituționale, imperative ale inovării istoriei, redimensionări ale raporturilor internaționale.

Uniunea Europeană este hrănită în primul rând, probabil, de necesități economice comune ale spațiului european, de conștiința unui rol al Europei într-o lume aflată în curs de transformări decisive și de polarizări semnificative, ca și de experiența unei istorii comune, de acel aer comun care apăsă pe popoarele Europei, așa cum scria François Guizot în celebra sa lucrare *Istoria civilizației în Europa* cu circa 170 de ani în urmă.

Uniunea Europeană înseamnă o redutabilă provocare a istoriei. Într-o lume care refuză să dezvăluie sensuri și repere ordonatoare inteligibile, Uniunea Europeană propune un proiect constructiv, creator, o direcție rațională și rodnică a unei istorii care a fost leagănul civilizației moderne și a iradiat impulsuri decisive în viața materială și spirituală a omenirii. Prin proiectul constituirii Uniunii Europene, continentul nostru își dezvăluie încă o dată vocația universală, preocuparea pentru

afirmarea unei vaste identități în contexte care prefugăzesc reconfigurări la scară universală.

Sigur, proiectul Uniunii Europene este cu atât mai temerar cu cât este mai vast și mai profund. Realizat, el ar confirma capacitatea spiritului de a raționaliza istoria, de a reconstrui potrivit unor repere ordonatoare. Este, desigur, neconcordanță cu ideea creșterii organice a istoriei, a mișcării graduale și a genezei unor forme integratoare printr-o evoluție lentă, graduală. Dar, din moment ce Uniunea Europeană este un **construct** va avea ea suficiente resurse cimentatoare spre a îi asigura destinul unei lungi durate?

Problema este de ordin teoretic; ea antrenează un anumit scepticism, poate nejustificat. Opțiunea este, oricum, frumoasă și se întemeiază pe o piatră unghiulară a trănăirii, a reușitelor în istorie: **consensul**. Într-o lume în care modelările și remodelările cursului dezvoltării au făcut din istorie un sac de antrenament pentru loviturile de forță, a propune un proiect de modelare consensuală a dezvoltării este un act de mare valoare morală. Nu întâmplător, proiectul polarizează atâtea energii, generează atâtea eforturi, întreține atâtea speranțe și probează o imensă forță mobilizatoare.

În așteptarea subiectelor la proba scrisă

LICENȚA
la
Universitatea Spiru Haret

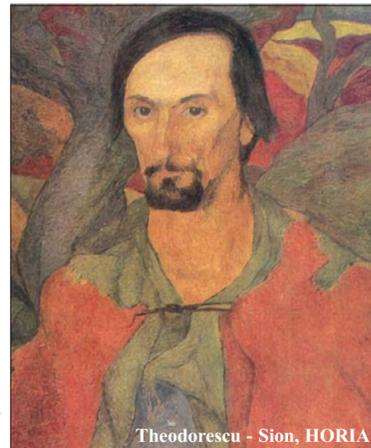
Pag. 8

(Continuare în pag. 2)

1784-2004

HORIA „țaran de cremene, cum n-a fost altul să-ți semene”

Prof.univ.dr. Ion DODU BĂLAN

Theodorescu - Sion, HORIA

La 28 februarie 1785, la Alba Iulia, a fost sfârșit pe roată Nicolae Ursu zis Horia. De aceea în fiecare an își vine în minte ziua aceea oribilă și lungă cât toate nopțile Închiziției și aud, deodată:

„Un scrâșnet de roată pe oase zdrobite de mâini nelegiuite...
Aud...aud...
geamătul surd
din plânsul neamului meu,
din veacul cel aspru și greu,
din gura-nclășată a lui Horia,
din sângele cu care a scris istoria...”

Una din trăsăturile definitorii ale etnopsihologiei românilor constă în respectul pe care aceștia îl au față de valorile lor istorice, în venerația purtată eroilor gândului și ai faptei prin care ne-am împlinit destinul nostru național, peste prăpăstii de potrivnici.

Asemenea eroi, suflul din suflul neamului au fost *Horea* și *Avram Iancu*, ambii plămădiți din roca tare a Munților Apuseni, din jalea amară, milenară și chinuitoare a moșilor.

„Amândouă figurile trecute în mitologia populară – scria Octavian Goga – se găsesc într-o perfectă înrudire organică. Au pornit și unul și altul din aceeași vatră țărănească, au crescut în aceleași patimi și au încarnat aceleași năzuinți ancestrale. Lupta lor s-a desfășurat pe un fond comun, având un obiectiv unic și mijloace la fel. Concepția politică de care s-au călăuzit și care a determinat prăbușirea lor tragică a fost aceeași iluzie deșartă a împăratului de la Viena, cea mai tristă și cea mai scump plătită erezie a ideologiei noastre de veacuri... Prin Horea tăpșește un fulger răzlet din viforul unui popor, prin Iancu cere cuvânt poporul însuși, cu adevăratele programate azvârlite în cumpăna istoriei”. „Curțile” și „Porțile” străine nu ne-au deschis niciodată porțile istoriei noastre!

Cu toate deosebirile impuse de cadrul vremii în care s-a desfășurat epopeea lor zbuciumată, cei doi eroi au crescut din aceeași rădăcină istorică și au luptat în esență pentru aceleași idealuri de libertate, de dreptate socială și națională, de demnitate.

Anul 1784 a zguduind din temelii edificiul absurd și haotic construit al imperiului habsburgic, care se rezema spre răsărit într-o provincie orfană, scăldată în lacrimile, sudoarea și sângele iobagilor ardeleni. Atunci când *nu au mai putut răbda* arderea și umilinta, moșii s-au ridicat la chemarea lui Horea, a lui Cloșca și Crișan, arătând lumii „câtă strălucire-ncape în bietul bordeiaș de paie”, câtă energie și demnitate națională pulsează în pieptul de sub laibărul sur și ponosit al moșului care declanșă o revoluție națională și populară de o radicalitate fără egal în Europa acelei vremi.

Cu revoluția de la 1784, românii intrau energic în ritmul unor idei politice înnoitoare care conturau, în orizontul iluminismului, portretul măreț al unei etnii eroice care se va implica din nou în luptă, sub conducerea lui Avram Iancu, în anul 1848.

Datorită trudei, priceperii și devotamentului patriotic al istoricului David Prodan, astăzi, la 220 ani de la izbucnirea ei, avem imaginea luptei românilor de la 1784, din fiecare zi, în fiecare localitate, până la sfârșitul tragic al lui Horea, una din cele mai mărețe figuri ale istoriei noastre. Dar prima cronică vie, autentică și răscoltoare a acestui moment istoric a fost creația populară.

În versul popular, inspirat de figura lui Horea, arde o jale amară, o minte ostentă, dar nestinsă, în fața unei realități sociale care apasă, ca un blestem fără leac, pe viața iobagului: „Iobăgie otrăvită/Mie mi-ai fost rănduită / Să te port noapte și zi / Până-n ceasul ce-oi muri.” Iobăgia devenea din ce

în ce mai cumplită: „Trebuia să munească trei zile la domni fără nici o plată, nici mâncare și nici dormit nu-ți da, dormea unde apuca, mai rău ca animalele.” Exploatarea socială și împingerea națională, sentimentul dureros al năpăstuirii se revarsă din suflul oamenilor peste întreaga fire. Ca și în poezia lui Goga unde: „jale duce Mureșul / Și duc tustrele Crișuri”, și în lirica populară, care evocă vremurile ce preced revoluția lui Horea, Cloșca și Crișan „rău duce în țară / Foamea și jalea amară”, drumul poartă spre munți „numai chin și jale”, iar carele moșilor sunt împovărate cu durere. Imaginea sugestivă, plastică, răscoltoare a unei săracii lăcuți și a nenorocului istoric constituie fundalul social pe care poetul anonim proiectează figurile eroilor Horea, Cloșca și Crișan, luptători neînfricați „pentru sfânta dreptate”.

Conștiința populară salută în uriașa personalitate a lui Horea pe omul de omenie, pe „domnul român” care are curajul de a-l înfrunța pe împărat și de a se lupta contra grofților, „murind moarte de martir”.

Creația populară mărturisese cultul pentru marii eroi ai moșilor, pentru omenia, curajul și patriotismul lor, pentru priceperea lor în lupte, pentru rezistența lor fizică și morală. E zguduitoră imaginea pe care ne-a lăsat-o fantezia populară despre frângerea lui Horea pe roată, la Alba Iulia: „Și-apoi atunci, pe Horea l-or tras pe roată și a spus: «Te doare?» L-a frânt și i-o rupt degetele de la o mână și zice: «Te doare!» El zicea: «Nu mă doare că-i pentru dreptate!» Și i-a smuls și mâna și el tot așa a spus că-i pentru dreptate, nu-l doare. Și așa și cealaltă mână și picioarele, l-o tot întins până o murit. El tot a zis: «Nu mă doare că mor pentru dreptate!»”

(Continuare în pag. 8)

Institutul Cultural Român Posibilă foaie de parcurs

Alexandru MIRONOV

Urmare a unui traseu sinuos prin lumea intelectualilor români, punctat cu nu mai puțin de cinci forum-uri regionale, președintele Ion Iliescu ne-a făcut, la sfârșitul anului 2003, o foarte plăcută surpriză, promulgând Legea 356/2003, de organizare și funcționare a Institutului Cultural Român, lege pe care, să o spunem sus și tare, a gândit-o, a proiectat-o, în mare, și i-a împins pe făcătorii de lege să o lucreze în Parlament și apoi pe guvernanti să o onoreze. Iată-ne deci cu un fel de organizare neguvernamentală susținută, legal, de stat, care, în mare, trebuie să vegheze asupra a două acțiuni, ambele de importanță colosală pentru funcționarea cortexului României profunde.

prin decernarea premiilor anuale pentru cultură, de fapt, premiile acordate de Fundația Culturală Română. A mai fost lansată, în cadrul unei ședințe a Consiliului Director, o schiță de plan de activitate pentru lunile următoare și s-a trecut, cam grăbit, la angajarea de oameni pentru activitatea pe care președintele Augustin Buzura o consideră esențială: aceea de a edita carte, în România și în afara ei.

Timpul fiind însă ca această excepțională idee să se transforme în mecanismul puternic pe care îl au francezii, britanicii, nord-americani, ungurii, polonezii, eu cred că ar fi bine să încercăm o dezbatere publică privind strategia acestui institut care – înainte de orice – trebuie să se sprijine, cred eu, pe

La Academia Română Colecția Opere fundamentale

De peste zece ani, de când se află la conducerea Academiei Române, întâi ca vicepreședinte și acum ca președinte în cea de-a doua legislatură, consensul critic și istoric literar **Eugen Simion** i-a întărit și îmbogățit „celui mai înalt for cultural și științific al României” atribuțiile sale firești, definitorii, originare. În acest răstimp, Academia Română a inițiat și împlinit proiecte științifice fundamentale, de referință pentru cultura și civilizația românească (unele la care se lucrează de peste o sută de ani, precum *Dicționarul tezaur al limbii române*), alte lucrări lexicografice, atlase lingvistice, etnografice sau recent lansatul *Tratat de istorie a românilor*. Iar asemenea realizări remarcabile pot fi nominalizate în spațiul tuturor celor 14 secții științifice ale Academiei Române, grație inclusiv faptului că această veritabilă operă de renaștere spirituală cumulează activitatea tuturor institutelor științifice aflate sub coordonarea Academiei Române, dar și inițiative și contribuții de mare preț ale intelectualilor români și românofoni de pretutindeni. Astfel încât, într-o perioadă de tranziție răvășitoare sub multiple raporturi, Academia Română, deși a beneficiat de mijloace financiare modeste, a reușit să-i ofere societății românești bulversate un **ideal de sinteză culturală națională**, pentru împlinirea căruia a solidarizat eforturile creatoare ale întregii spiritualități românești.

Tocmai din perspectiva acestui ideal de sinteză culturală națională a luat naștere, din inițiativa academicianului, Eugen Simion, Fundația Națională pentru Știință și Artă care și-a propus să realizeze, în orizontul literaturii române, colecția de **Opere fundamentale**. Modelul declarat al acestui proiect este prestigioasa colecție franceză **Pléiade** și asemenea ei, în colecția de Opere fundamentale au apărut, sub egida Academiei Române și a amintitei Fundații, lucrări literare de referință într-o tinută științifică și estetică exemplară. Coordonatorul acestei colecții este însuși acad. Eugen Simion, editura de specialitate este Univers Enciclopedic, iar execuția tipografică aparține Monitorului Oficial. Retrospectiva acestei remarcabile inițiative culturale, declanșată acum trei ani, a avut loc recent la sediul Fundației Naționale pentru Știință și Artă, în prezența Primului Ministru Adrian Năstase, a unor membri ai Academiei Române, scriitorii, editorii și ziariștii. Reuniunea a fost deschisă de dl. Eugen Simion care a spus că, în cei trei ani de la instituirea colecției de Opere fundamentale, au apărut 47 de volume, lucrări de înaltă calitate, frumoase, bibliofile de o aleasă tinută grafică, dar și cu un prestigios regim științific.

Mihai IORDĂNESCU

(Continuare în pag. 4)

Opinii în Opinia

Prima este, spusă simplu, aceea de a răspândi cultura – deci și imaginea – României în lume, politică în care, să o recunoaștem, stăm mai prost decât majoritatea popoarelor lumii, în ciuda bagajului cultural consistent pe care românul îl poartă în propria-i minte.

A doua, poate și mai urgentă, poate și mai acută este promovarea culturii, educației, științei, comunicării, spre toate monadele interioare ale lumii românești dinăuntrul granițelor țării.

Va veghea la împlinirea acestui mare plan un Consiliu Director compus din 21 de persoane – între care președinții tuturor Uniunilor de Creație (scriitorii, artiștii plastici, muzicienii, arhitecții, cinești etc.), reprezentanți ai ministerelor direct interesate (M.C.C., M.E.C.T., M.A.E.), Academiei Române, ai UNESCO. Vechea Fundația Culturală Română – condusă de academicianul Augustin Buzura – se va „topi”, practic, în ICR, cunoscutul scriitor devenind și președintele Institutului (vicepreședinți: traducătoarea Angela Martin și tânărul teleast Cătălin Țărlău).

Anunțând cu mare pompă, în 20 ianuarie curent, ICR s-a lansat mediatic

academicienii români, pe Inspectoratele Județene de Cultură, pe Centrele Culturale din străinătate și, mai ales, pe dascălul român, purtătorul de cultură către șirurile de generații de elevi și studenți care vor alcătui populația de peste ani a țării.

Încerc, în rândurile următoare, o schiță de strategie a Institutului Cultural Român, insistând pe ideea că întreaga Românie intelectuală trebuie să-și spună părerea despre acest instrument, care nu este decât un complement la activități care, slavă Domnului, în România se desfășoară de ani și ani. Deci: nu inventăm roata și focul, ci legăm entități separate, stimulăm oameni de valoare din toate colțurile țării, descoperim monumente de patrimoniu, tradiții și patrimoniu imaterial și, mai ales, **incluăm de la uriașă forță care este audiovizualul în planurile noastre de viitor**. Iată lista obiectivelor de start, descrise succint, ale domeniilor în care am putea încerca să „strângem” țara, în jurul a trei personalități: **creatorul de cultură, dascălul și consumatorul de cultură**.

(Continuare în pag. 5)

Din dragoste pentru inima țării

Convorbire cu
General (r) dr. MIRCEA CHELARU
Președintele Partidului Unității Națiunii Române

Pag. 4

Determinări cultural-spirituale ale procesului de integrare în Uniunea Europeană

(Continuare din pag. 1)

În același timp, analiștii civilizației române și ai psihologiei noastre culturale – începând cu jumismii (las la o parte notațiile excepționale ale lui Dimitrie Cantemir din *Descrierea Moldovei*, sau a altor umanști), apoi cu Dumitru Drăghicescu, autorul *Psihologiei poporului român* (1907), cu preocupările susținute ale lui C. Rădulescu-Motru și cu intensile dezbateri de filosofie a culturii dintre cele două războaie mondiale, toți au încercat să examineze critic carențele generate de condițiile sociale, de vicisitudinile istoriei etc., care s-au răsfrânt în mentalități și comportamente, în atitudini, moravuri și stări de spirit. Sigur, discutăm de fenomene caracteristice, cu arie întinsă de manifestare, fără să fie neapărat proprii fiecărui individ sau fiecărei colectivități restrânse. De asemenea, trebuie să înțelegem că aspectele de psihologie socială nu sunt imutabile, nu au caracter de permanență, deși în de seria duratelor lungi, asigurând, de pildă, pieselor lui Caragiale (încă) o permanență actualitate.

Analiștii psihologiei culturale de la sfârșitul veacului al XIX-lea și din prima jumătate a secolului al XX-lea investigau problemele de psihologie culturală, apelând la un scenariu explicativ simplu, dar temeinic. Psihologia culturală și socială născută pe matricea civilizației noastre rurale se judeca prin raportarea la societatea burgheză și „omul burghez” din Apus. Analiza sau observația comparată are o funcție revelatoare nu doar diferențiativă. Astfel spus, revelează prin diferență.

S-a arătat, și pe drept cuvânt, că românii sunt fataliști și resemnați în fața destinului. Puteau ei fi altcumva în fața unei istorii atât de apăsătoare și de nepăsătoare la frământarea și la tensiunile lor interioare? Ne trebuie, în consecință, mai multă temeritate, mai mult curaj și hotărâre de a înfrunta provocările destinului. În aceste împrejurări istorice, deloc blânde, tăria de caracter și dăruirea ar pune o pată de lumină și demnitate pe fața și pe gândul nostru. Nu de puține ori auzim invocându-se la televizor sau în alte surse media despre „temenelele la Înalta Poartă” pe care le facem spre a câștiga îngăduințe și adeviziuni. Or fi potrivite ca terapie de moment, dar pe termen mediu și lung temeneaua e contraproductivă. Ne depreciază și îi învață pe cei cărora li se adresează să le primească meru.

Ar fi de prisos să discutăm despre enormele costuri ale politicii făcute fără simțul responsabilității din partea multor actori de pe scena vieții noastre politice, în lipsa unor proiecte clare, dar cu promisiuni aiuritoare, cu personalități gata să incrimineze orice demers al adversarului și să pună nonșalant în paranteze carențele proprii prestații. Probabil că acesta este destinul politicii. Totuși, la noi este parcă prea tocit simțul răspunderii. Și va fi mereu așa, atâta vreme cât climatul existenței și al răspunderii nu va infuza toate nervurile societății.

Curge potopul de legi și de ordonanțe, de hotărâri și de „instrucții metodologice de aplicare”, iar gândul cetățeanului este cum să facă să se sustragă de la ele. Iar aplicarea legilor este greoaie, se amână și se completează cu alte norme și prevederi, încât finalizarea efectelor trenează nepermis. Tranzacția este prin excelență un climat generator de stări anarhice, de reacții subiective, de presiuni imprevizibile, de porniri dezordonate.

Prea multă încredere în ordinea legii și a normelor precis statornice nu au avut românii niciodată. Arbitrarul și hatărul, influența și aranjamentele au jucat întotdeauna un rol enorm în societate. Acum, pe terenul libertății, înțelegem și ca o formă a lipsei de responsabilitate, tentația pornirii anarhice s-a bucurat de o mare prosperitate.

Sunt multe forme de a aduce pe oameni spre înțelegerea și respectarea obligațiilor izvorâte din legi. Se pot concepe și modalități gândite în registrul cultural și educativ. Aici instituțiile abilitate în sfera culturii și educației ar putea interveni în forme proprii, dar cu rezultate benefice. Dincolo de orice, respectarea ordinii și a legităților ca mod de conviețuire și de civilizație socială este și o chestiune de cultură. La fel, și respectul față de obligațiile asumate. Mai ales în societatea bazată pe schimb și pe libera circulație a bunurilor și serviciilor. „Nu există comerț unde nu există înțelegerea de angajament” – spunea C. Rădulescu-Motru într-un text explorator al psihologiei sociale.

Puțin evoluată în ordinea structurilor economice burgheze și suficient de dezordonată în aranjamentele de obligații și de îndeplinirea lor, societatea românească a fost văduvită de ideea de ordine, de imperatiivele asumării responsabilității și a disciplinei contractuale. Măsurile de ordin legislativ și administrativ caută să introducă proceduri adecvate în acest domeniu. Să sperăm că ele vor fi eficiente și că se va ameliora „climatul de afaceri”, cum i se spune. Dar noțiunea însăși de climat semnifică ceva mai mult decât cadrul juridic-instituțional. Este vorba și de o mentalitate, de o conștiință a ordinii și disciplinei.

Ordine și disciplină care nu țin doar de respectarea obligațiilor asumate. Și nu vizează în primul rând acest aspect. Este vorba, în primul rând, de atitudinea față de muncă, de exigența față de calitatea lucrului bine făcut. Din păcate, nu excelăm nici cum în această privință. Lipsa de perseverență și tentația improvizației s-au cristalizat în zicala care indică deopotrivă vechimea și persistența lor. Vin de demult și se aud și astăzi ca un refren: „Românul se apucă greu de un lucru cât de lăsat se lasă repede”. După cum e proliferat ca un reflex: „Vă descurcați (sau «ne descurcăm») voi cumva”. Există în această poziție și o doză de încredere în ingeniozitatea românului, dar și un îndemn la improvizație. Cu ce urmări se soldează improvizația ne-o spune (vai cât de bine!) continua cârpeală a străzilor devenită o obsesie deopotrivă a edililor și a locuitorilor urbei București. Cum poate fi

privită această cârpeală decât ca rezultat al muncii dezordonate și nedisciplinate? Și câte defecte nu se întâlnesc la locuințele gata de a fi date în folosință?

Știm din proprie experiență că dacă lași doi-trei oameni angajați să lucreze o bucată de pământ și nu stai lângă ei, sau nu muncești împreună cu ei, rezultatul este dezastruos.

C. Rădulescu-Motru vorbea de absența ritmului regulat în muncă, de neperseverența la lucru, de dezinteresul pentru disciplină, pentru organizarea activității și pentru cursivitatea acesteia. Zigzagurile de la odihna prelungită la saltul eforturilor istovitoare vădese o lipsă a disciplinei interioare care se dobândește numai în ritmurile activității industriale cu tradiție îndelungată. Observația lui C. Rădulescu-Motru este valabilă până astăzi. Într-o mai mică măsură, dar având totuși consistența unui fenomen.

Accesul în Uniunea Europeană va confrunta economia agrară românească cu exigențe pe care micul gospodar individual nu le bănuiește. El încă mai gândește în termenii economici de consum, deși se ridică în fața lui problemele concurențiale ale economiei de piață. Sunt destule enclave economico-productive capabile să organizeze producție la nivelul economiei de piață. Dar cât de mari sunt obstacolele și de ordin obiectiv, și în ordinea pregătirii sufletești și culturale care stau în fața lumii profunde de la sate?

Pe canalele televiziunii române se surprind două tipuri de comportament. Unul este promovată de „Viața satului”, în care strălucesc numai reușitele și performanțele, în care apar grajduri și crescătorii model, instalații și echipamente performante, culturi care sfidează și secetele severe. Și există un alt tip cultural-psihologic, total contrastant față de „Viața satului”, dar de o autenticitate și de un realism tulburător: „D-ale lui Mitică”. Două fațete ale aceleiași realități. Ultima este, probabil, mai vastă, nicidecum reziduală.

Până să cutezăm la covârșirea enclavelor performante, rămâne grija pentru rostuirea, cât de cât, a celei de a doua: casele să aibă minimum de utilități necesare, încăperile pentru animale să semene cât de cât a adăposturi, mai ales pe vreme de viscol și ploa.

În sate sunt mulți intelectuali, sunt ingineri agronomi și veterinari. Cât de mult ar putea ei face prin sfat și îndemn pentru ca grajdurile animalelor să fie mai curate și mai spațioase, mărcinșul și ghimpul din capul locurilor să fie eliminați, pomii curățați și mai bine îngrijiiți. Satele s-au înnoit, și-au schimbat fața considerabil. Casa arată uneori ca un conac. Este cazul ca și alte aspecte ale gospodăriei să arate mai bine, mai ordonat, mai îngrijit.

Se deschide sub acest aspect un spațiu cultural de mare interes și, am spune, de mare acuitate. Trecerea de la orizontul gospodăriei de consum la economia de schimb și de profit exprimă nu doar o reordonare economică; ea marchează și o nouă stare de spirit, un nou mod de a

percepe existența. Este, altfel spus, și un fapt de cultură. De aici nevoia conjuncției factorilor de cultură cu preocupările, cu întrebările și neliniștile oamenilor satului. Aceștia trebuie lămuriiți, ajutați să dobândească conștiința sarcinilor care le stau în față, să smulgă din comportamente, din starea de spirit și felul de a gândi atitudini inerțiale, rutinier, conservatoare. Nu este, desigur, ușor, dar este elementul cel mai important în plămădirea unor noi valori sufletești, al unor finalități spirituale convergente lumii și colectivităților în care ne pregătim să intrăm.

Dar ne pregătim, oare, în deplină cunoștință de cauză? Și avem conștiința datorilor și exigențelor care ni se impun, pe care trebuie să ni le asumăm?

Oscilăm, de la turnanta din '89, între harțag (vezi mineriadele) și lipsa de civism, între individualism subiectiv, cum îl numea C. Rădulescu-Motru, și invocarea persistenței a ajutorului statului. Când statul „trebuie să ne se amestece”, „să ne lase în pace”, când statul nu ne ajută și nu „se implică” cum se cuvine ... După caz și interes ...

Când pensiile sunt mici (și ele sunt înforțor de mici), când foarte mult salarii ar dori să iasă la pensie cu doar 25 de ani vechime, sau la 50-52 de ani. De ce nu se explică și nu se lămurăște care este și în Apus situația pensiilor de stat; de ce știm atât de puțin din imensitatea mass-media de azi, care este situația economică în diferitele zone ale Europei și ale lumii, de ce fenomenul cultural și științific este atât de puțin cultivat? (În afara de literatură, artă și muzică). La întâlnirile cu băieții sau cu fetele de 17-18 ani (care mai și cântă în diferite formații) se aude refrenul nelipsit: „muzica e viața mea”. Alții spun „fotbalul e viața mea”. Sunt acestea cu adevărat idealurile de viață și instrumente de educare și de formare intelectuală și culturală, sau înapoia lor se simte doar mirosul banilor și al traiului ușor? Cei talentați reușesc, în adevăr, pe aceste căi.

Pentru îndrumătorii culturali ai națiunii (și nu numai ei) intereseți în formarea sufletească a unui popor sarcinile sunt de alt ordin. Misiunea lor, mai ales acum în pragul întăririi într-o nouă ordine – aceea a Uniunii Europene – este alta. A contribui la construcția unor finalități spiritual-culturale convergente Europei moderne.

Despre valorile culturale vorbim frumos, ca și despre hotărârea de a ne păstra identitatea culturală. Ca și când ar dori cineva s-o știrbească. Dacă e s-o împuținăm, atunci numai noi suntem vinovați pentru aceasta. Alteceva ni se impune: să facem rezonant sufletul românesc cu cel al lumii moderne europene, să realizăm conjuncția spiritului nostru cu cel european, să depășim ceea ce vine din straturile profunde ale unui alt tip de civilizație pentru a ne alinia nu numai la standardele administrative, instituționale, politice și juridice europene, dar și la felul de a gândi și de a percepe existența omului european contemporan.

România are deplina capacitate de a-și asuma răspunderile ce decurg din calitatea de Stat membru al Uniunii Europene

Prof.univ.dr. Mircea BOULESCU

(Continuare din numărul trecut)

Capitolul 7. Agricultură

Evaluarea Raportului:

- Agricultură României este extrem de vulnerabilă în condițiile meteorologice nefavorabile, din cauza problemelor structurale ale acestui sector. Una din problemele majore este reprezentată de fragmentarea terenului agricol, ceea ce face ca fermele să fie prea mici pentru a-și permite să facă investițiile necesare și să aplice tehnologia. *Activitatea fermelor este prea puțin corelată cu piața, având în vedere că unitățile de procesare și comercializare continuă să se orienteze spre marile unități producătoare și mai puțin spre fermele mici, care sunt majoritare.*

- România trebuie să adopte o nouă politică privind ajutorul de stat, care să vizeze dezvoltarea unei politici agricole orientate spre piață și care să pună mai mult accentul pe dezvoltarea rurală. „Sistemul actual de plăți directe din România nu este conform cu regulile comunitare privind ajutorul de stat și va trebui modificat înainte de aderare”.

- Resursele umane și financiare rămân insuficiente pentru a se putea face față sistemului accelerat în care trebuie implementate măsurile identificate în strategia adoptată, pentru realizarea de progrese în sectorul agricol și pentru crearea structurilor administrative în conformitate cu acquis-ul.

- Noua legislație privind transpunerea acquis-ului în domeniul agricol, care este extrem de tehnic, nu a fost corelată cu angajarea de personal nou și cu alocarea corespunzătoare a altor resurse. Această situație generează îndoile privind capacitatea României de a implementa efectiv noile legi. Necesitatea transunerii rapide pe sează industria agrară să se conformeze noii legislații. Comunicarea și conștientizarea privind necesitatea transunerii sunt limitate, ceea ce reduce capacitatea sectorului de a se adapta la aceste schimbări;

- În ceea ce privește măsurile orizontale, sunt necesare noi eforturi în domeniul precum înregistrarea terenurilor, mecanismele comerciale, politica de calitate și Rețeaua de Informare Contabilă Agricolă.

- Procesul privind pregătirea structurilor administrative și orizontale necesare funcționării organizațiilor comune de piață este încă într-un stadiu incipient. Politicile de sprijin intern sunt în continuare bazate pe măsuri incompatibile cu Politica Agricolă Comună și sunt necesare modificări ale politicii agricole pentru realizarea unei agriculturi durabile.

- În cazul acquis-ului veterinar și sanitar-veterinar, alocarea unor resurse financiare nu a fost însoțită de o creștere adecvată a numărului de personal. Este esențial ca eforturile din acest domeniu să fie continuate pentru a se putea asigura capacitățile de implementare adecvate.

- În ceea ce privește modernizarea unităților din industria alimentară, evaluările variază considerabil, fapt care pune la îndoială viabilitatea întregului proces și trebuie acordată o atenție deosebită pentru realizarea acestei situații.

Concluzia Raportului: aplicarea acquis-ului agricol este îngreunată de capacitatea de management și administrativ limitată. Sunt încă necesare eforturi pentru realizarea concordanței depline până la aderare în ce privește cerințele comunitare pe siguranța alimentară și protecția consumatorului. România trebuie să-și concentreze în continuare eforturile asupra întăririi capacității administrative în vederea implementării și intrării în vigoare a acquis-ului, în special în sectorul sanitar-veterinar și cel fitosanitar și asupra accelerării reformei structurale în sectorul agricol și cel agroalimentar.

Capitolul 8. Pescuitul

Evaluarea Raportului:

- implementarea integrală a Registrului navelor de pescuit este întârziată;

- controlul pescuitului în România este încă slab. Activitățile de control sunt orientate în special către apele interioare și nu există control în zona de pescuit de 12 mile mărime din Marea Neagră;

- nu au fost rezolvate problemele privind structurile administrative identificate în Raportul din 2002;

- mai trebuie clasificată construcția instituțională și responsabilitățile

administrative. Doar jumătate din cele 194 posturi din cadrul Companiei Naturale pentru Administrarea Fondului Piscicol sunt ocupate;

- trebuie pus accent mai mare atât pe organizarea de cursuri de pregătire pentru inspectorii de pescuit și pe furnizarea de echipamente adecvate, cât și pe creșterea numărului inspectorilor pentru controlul pescuitului maritim;

- în domeniul politicii de piață, sunt necesare progrese pentru organizarea unui instrument de modernizare a pieței și îmbunătățirea sistemului de colectare a datelor statistice;

- dezvoltarea unei strategii de cercetare în sectorul pescăresc rămâne una din priorități;

- în ce privește ajutorul de stat pentru sectorul de pescuit, noua schemă de sprijin nu este compatibilă cu acquis-ul comunitar, întrucât prevede acordarea de subvenții doar pentru achiziționarea echipamentelor produse în România. Această situație discriminatorie trebuie rectificată, se afirmă în Raport.

Concluziile Raportului:

- în timp ce legislația românească este în linia marii în concordanță cu acquis-ul comunitar, au avut loc întârzieri în implementarea măsurilor agreeate, în principal, în ceea ce privește Regimul navelor de pescuit;

- responsabilitățile instituțiilor implicate trebuie să fie clarificate, capacitatea administrativă trebuie în mod considerabil consolidată și numărul de personal trebuie suplimentat;

- trebuie să se realizeze o bază de date statistice pentru sectorul pescuit;

- trebuie luate măsuri pentru redresarea elementelor discriminatorii introduse prin scheme de ajutor financiar pentru pescuitul în Delta Dunării.

Capitolul 9. Transporturi

Evaluarea conform Raportului:

- în ceea ce privește Rețelele Trans-Europene de Transport trebuie asigurată coerența dintre rețeaua discutată și convenită împreună cu Comisia Europeană și lista publicată a proiectelor prioritare naționale. Procedurile pentru acordarea contractelor în regim de Parteneriat Public Privat trebuie alinate la cerințele acquis-ului comunitar;

- este necesară în continuare întărirea capacității administrative în vederea programării, implementării și menținerii unui nivel ridicat al investițiilor;

- în sectorul transportului rutier rămâne în continuare de implementat legislația de natură tehnică, mai ales în ceea ce privește realizarea inspecțiilor tehnice în trafic. Controlurile executate se concentrează, în special, asupra documentelor de transport decât asupra respectării legislației sociale sau a regulilor de siguranță de către operatorii de transport;

- în sectorul transportului feroviar trebuie finalizată alinierea legislației la acquis-ul comunitar revizuit, mai ales în ceea ce privește licențierea operatorilor de transport feroviar, alocarea capacităților și taxelor pentru folosirea infrastructurii feroviare. Este necesară adoptarea urgentă a unui plan robust pe termen lung pentru refacerea echilibrului financiar al componentelor de infrastructură și pasageri și pentru modernizarea transportului de pasageri;

- în sectorul transportului pe căi navigabile interioare, alinierea la acquis este aproape finalizată, însă s-au înregistrat doar progrese minore în ceea ce privește restructurarea flotei marine;

- au fost înregistrate progrese privind alinierea legislației la acquis-ul comunitar în domeniul transportului aerian;

- în ceea ce privește siguranța maritimă, rata de detenție a navelor sub pavilion român rămâne îngrijorător de mare. Trebuie făcute în continuare eforturi pentru asigurarea obiectivului de eliminare a pavilionului român de pe lista neagră a Memorandumului de înțelegere de la Paris.

Concluzia Raportului: România trebuie să acționeze în vederea consolidării instituțiilor responsabile de aplicarea legislației privind transpunerea acquis-ului comunitar în domeniul transporturilor și crearea structurilor administrative necesare. Trebuie acordată prioritate elaborării unei strategii realiste pentru asigurarea fondurilor necesare investițiilor masive care decurg din implementarea acquis-ului comunitar.

(Va urma)

O realitate cotidiană: studiu, studiu și iar studiu

NOU

În atenția absolvenților
instituțiilor de învățământ superior
care optează pentru cariera didactică

La Universitatea Spiru Haret

Pregătire psihopedagogică și metodică
pentru profesia de cadru didactic
și obținerea Certificatului de profesor

Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic din cadrul Universității Spiru Haret, înființat prin Ordinul Ministrului Educației, Cercetării și Tineretului nr. 4161/13.06.2003, organizează, pe baza prevederilor Legii învățământului nr. 84/1995 art.68 (1-5), la sediul din București al Departamentului, activități comasate, de pregătire psihopedagogică și metodică pentru cariera didactică, în regim de învățământ postuniversitar, pentru absolvenții instituțiilor de învățământ superior, cu diplomă de studii universitare, care optează pentru profesia de cadru didactic.

În Programul de pregătire psihopedagogică și metodică pentru cariera didactică sunt prevăzute următoarele discipline de studiu și activități practice: *Psihologia educației; Introducere în Pedagogie; Teoria și metodologia instruirii și evaluării; Didactica specialității; Două discipline opționale; Practică pedagogică.*

Cursanții care au urmat Programul de pregătire psihopedagogică și metodică obțin, conform legii, Certificatul de absolvire pe baza căruia pot funcționa ca profesori.

Activitățile se organizează în perioada **1 martie – 30 mai 2004** și se vor desfășura la sfârșit de săptămână.

O NOUĂ OFERTĂ EDUCAȚIONALĂ

Prof. univ. dr. Ștefan COSTEA

Directorul Departamentului pentru Pregătirea Personalului Didactic
al Universității Spiru Haret

În sistemul profesiunilor intelectuale, profesia didactică are un statut distinct și îndeplinește esențiale funcții specifice, atât în domeniul „producerii” și „diseminării” cunoașterii, cât și în sistemele educaționale și de învățământ menite să asigure instruirea, educarea și formarea generațiilor succesive ale societăților umane.

Eforturile consacrate soluționării complexelor probleme teoretice și practice ale profilului, conținutului statutului profesional, social, moral și material al acestei profesii au o îndelungată istorie. Astăzi, aceste eforturi sunt marcate de faptul că societățile contemporane au devenit și continuă să devină, din ce în ce mai mult, societăți ale cunoașterii și informatizării, în care aproape întreaga arde de probleme ale profesiei didactice este inedită. Deși, în centrul ei se situează aceleași teme, ca și în trecut.

• ce competențe, însușiți și calități, în fond, ce trebuie să fie în măsură „să facă” educatorii de profesie, astăzi?

• ce tipuri de calificări, teoretice, metodologice, acționale, generale și profesionale trebuie să obțină?

• în ce mod este necesar și eficient să fie pregătiți pentru a putea practica o asemenea profesie?

• care sunt cele mai adecvate și mai eficiente strategii, politici și programe de formare profesională inițială și de dezvoltare continuă a personalului didactic?

În țara noastră, această problemă a fost dezbătută și soluționată coerent în prima legislație modernă a învățământului românesc, datorată lui Spiru Haret, de trei ori ministru al învățământului, la sfârșitul sec. XIX și începutul sec. XX. În „Legea asupra învățământului secundar și superior” din 24 martie 1898 s-a prevăzut, pentru prima dată, ca, pe lângă studiile superioare de specialitate, profesorii să obțină și o pregătire pedagogică, în sens strict profesional. În acest scop, potrivit articolului 91 al Legii din 1898 s-a legiferat înființarea, pe lângă fiecare Universitate a unui Seminar pedagogic universitar, menit a pregăti personalul didactic pentru învățământul secundar, atât sub raport teoretic, cât și practic. Această Lege (art. 23) stabilea că „studenții facultăților de filosofie, litere și științe, care se destinau carierei didactice, sunt obligați să frecventeze regulat lucrările teoretice și practice ale Seminarului pedagogic”.

Acest sistem de pregătire pentru cariera didactică și-a dovedit valabilitatea și eficiența, asigurând o bună pregătire profesională a personalului didactic, pentru toate nivelele și formele de învățământ până la începutul celui de-al doilea război mondial, când a fost desființat.

Între anii 1948-1989, au fost adoptate alte sisteme de formare și perfecționare a personalului didactic care, au fost înlocuite cu actualele sisteme instituite prin Legea învățământului nr. 84/1995, republicată, și prin reglementări legale ulterioare, care, valorificând în tradițiile valide ale învățământului nostru, noi achiziții ale științelor educației, sociale și umane și ale experienței practice contemporane, funcționează potrivit unor principii și norme generale astfel:

a) „Studenții care optează pentru profesia didactică sunt obligați să participe la activitățile Departamentului pentru Pregătirea Personalului Didactic” (Legea învățământului art. 68, alin. 1).

b) Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic este o instituție abilitată să asigure pregătirea pedagogică, psihologică și metodică a studenților care optează pentru profesia de cadru didactic (Ordinul M.E.N. nr. 3345/25.02.1999), de aprobare a Regulamentului Departamentului pentru Pregătirea Personalului Didactic (art. 3).

c) Absolvenții Departamentului pentru Pregătirea Personalului Didactic li se eliberează certificat de absolvire, pe baza căruia sunt abilitați să funcționeze în calitate de cadre didactice (Legea învățământului nr. 84/1995, republicată, art. 68 (al. 1)).

d) Absolvenții învățământului universitar pot profesa în învățământ, numai dacă fac dovada că au efectuat pregătirea prin disciplinele de pregătire și practică în domeniile pedagogiei, psihologiei, sociologiei și metodicii de specialitate sau vor efectua această pregătire în primii trei ani de la angajare (art. 68, al. 5).

e) Pregătirea pentru cariera didactică se poate obține pe două căi: pe parcursul studiilor universitare concomitent cu pregătirea de specialitate sau, după obținerea licenței de specialitate, prin sistemul activităților didactice comasate, organizat de către Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic în regim de învățământ postuniversitar.

Car sunt elementele de bază ce se impun a fi avute în vedere, atunci când un student sau absolvent de facultate iau o hotărâre, cu privire la angajarea sau neangajarea lor în sistemul de pregătire pentru cariera didactică?

• Primul este acela de a se reține faptul că, fără pregătirea pentru cariera didactică prin acest sistem nu pot intra în învățământ și, deci, nu pot obține posturi nici în învățământul preuniversitar, nici universitar.

• Al doilea vizează nevoia de a evalua dacă, pe parcursul studiilor universitare studentul dorește să obțină o singură calificare (profesiune), confirmată prin „licența de specialitate” sau două calificări (profesii), a doua de «cadru didactic», obținută prin absolvirea Programului de pregătire pentru cariera didactică oferit de Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, care se confirmă prin «Certificatul de profesie» Sistem care presupune ca, anual, studentul să participe în plus, în medie, la un curs și un seminar, de câte două ore fiecare și să-și achite în patru tranșe anuale cheltuielile suplimentare antrenate de a doua calificare profesională și dreptul de a intra în învățământ, pe care îl obține o dată cu încheierea studiilor universitare.

• Cel de-al treilea element de bază constă în evaluarea comparativă a avantajelor și dezavantajelor de a obține această calificare, după absolvirea studiilor de specialitate, prin intermediul activităților didactice comasate în regim de învățământ postuniversitar. Avantaje, concretizate în faptul că pe parcursul studiilor universitare absolventul nu participă la activitățile didactice și la cheltuielile suplimentare antrenate de participarea la Programele Departamentului pentru Pregătirea Personalului Didactic. Dezavantajele constând în faptul că, după absolvire, accesul la posturi și activități didactice nu este posibil, iar eventuala recuperare a handicapului poate fi depășită numai într-o perioadă ulterioară, mai scurtă sau mai lungă de timp, cu eforturi care depășesc pe cele din timpul studiilor universitare.

Acesta este contextul în care Universitatea Spiru Haret, prin Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic (aprobat de M.E.N., prin studiul Ministrului nr. 4161/13.06.2003), în conformitate cu prevederile Legii învățământului nr. 84/1995, republicată, și a reglementărilor legale ulterioare în vigoare, organizează, începând cu actualul an universitar, ambele programe – universitar și postuniversitar –, de pregătire, inițială pentru profesia didactică, deschise atât studenților de la toate facultățile universității, cât și absolvenților instituțiilor de învățământ superior, cu diplomă de studii universitare, care optează pentru profesia de cadru didactic.

Implicații metodologice ale relației informare–formare

Prof. univ. dr. Ioan ȘERDEAN

Conținutul învățământului de toate gradele oglindit în planurile de învățământ, în programele pentru toate disciplinele de studiu, atât pentru învățământul preuniversitar, cât și pentru cel universitar, precum și materialele auxiliare, manuale alternative pentru elevi, ghiduri metodologice, diversele culegeri și alte materiale ajutoare pentru elevi, cursuri universitare, tratate din cele mai diverse domenii ale cunoașterii, pentru studenți, alte surse de documentare, toate acestea oferă o cantitate uriașă de informații, cu un potențial formativ-educativ de excepție.

Și cum realizarea laturii formative a procesului didactic se bazează pe nivelul și calitatea informațiilor, pe valorificarea resurselor acestora, misiunea care revine formatorilor este aceea de a crea strategii didactice prin folosirea cărora să se asigure transformarea informațiilor în acte comportamentale. Secretul acestui demers îl constituie capacitatea de a folosi asemenea tehnici de lucru, prin care informațiile să fie trăite afectiv, spre a deveni convingeri, care – la rândul lor – se vor transforma în acte comportamentale.

Bogatele resurse informative, amintite mai sus, trebuie „convertite” în convingeri prin intermediul trăirilor afective, al sentimentelor. De aceea, în cele ce urmează vom selecta câteva secvențe de conținut, nu neapărat după criteriul obiectelor de studiu, ci după cel al oportunității lor pentru cultivarea unor emoții pozitive, a unor sentimente, care reprezintă impulsuri reale spre convingeri morale și comportamentale pe măsură.

Foarte frecvent, subiecții acului învățării vin în contact cu cartea de diferite genuri, specii literare sau cu așa-numite carte de popularizare a unor informații, cu reale resurse educative. Tocmai de aceea, considerăm oportun să recurgem la asemenea modele, pentru ca apoi, extrapolând și făcând adaptarea de rigoare, să obținem reușita deplină pentru valorificarea integrată a conținuturilor, inclusiv și mai ales din perspectiva laturii formative a procesului didactic.

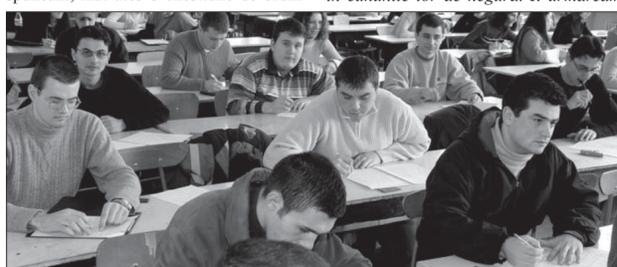
Valorificarea conținutului educativ al cunoștințelor, îndeosebi a celor dobândite (cucerite) prin intermediul cărții este, cum spunem, mai ales o chestiune de ordin

metodic. Dacă din punct de vedere al conținutului, menirea profesorului este de a „prelucra” informațiile ce urmează să fie transmise, de a formula obiectivele îndeosebi cele operaționale, inclusiv cele cu nuanță afectivă, din perspectivă metodologică totul depinde de capacitatea sa de a alege și de a folosi metode care, favorizând o cât mai clară înțelegere a conținutului informațional (deci realizarea instrucției), să ofere un câmp larg de valorificare a resurselor formativ-educative.

Presupunând că ne aflăm în fața unor texte cu conținut literar sau chiar istoric, care de fapt sunt narative, din perspectiva teze pe care o susținem, aceea de a crea o ambianță afectivă generatoare de trăiri emoționale, primul contact al elevilor sau studenților cu respectivul conținut este recomandabil să fie realizat nu neapărat prin lectura textului, indiferent de sursa în care acesta se află. Povestirea dascălului are menirea de a împinge mesajul informațional al conținutului spre resorturile afective ale celor care ascultă, care receptează mesajul pe cale orală. Într-adevăr, o povestire realizată pe un ton adecvat, cu nuanțările solicitate de traseul epic al conținutului, cu pauze, logice și psihologice bine plasate, are darul de a genera trăiri emoționale, sentimente cu o mare forță stimulatorie pentru ascultători.

Și ceea ce e cel mai important este faptul că „oratorul” are posibilitatea ca pe tot parcursul prezentării evenimentelor, faptelor, datelor, să întretină un adevărat „dialog” cu ascultătorii, fie și numai din priviri. Înșiși „reglarea” povestirii apare ca un răspuns la trăirile transmise din ochii și din întreaga atitudine a auditorului. Cu ocazia expunerii, „povestitorul” poate explica „din mers” unii termeni noi, precum și sensul figurat al unor expresii, făcând să sporească în intensitate trăirile afective ale ascultătorilor.

Socotim că este edificatoare și convingătoare, în sensul opiniilor exprimate mai sus, evocarea pe care o face Mihail Sadoveanu dascălului său, **Domnu Trașafir**: „Mai cu seamă explicațiile la istorie erau minunate. Pe sub tavanel scund al clasei treceau eroii altor vremuri în cununile lor de negură. Li urmăream

înfloriat, auzeam parcă freacă luptelor și, acasă, îi visam o noapte întreagă.

„Uite, și acum mi se pare că Domnu nostru a fost un om deosebit. Îl scânteau privirile și era și el mișcat când ne spunea de mărirea strămoșilor. Când făcea o semn cu mâna, așa într-o parte, parcă ridica o perdea de pe trecut, și eu vedeam cu ochii minții tot ce spunea glasul lui...”. În același ton, sunt de-a dreptul mișcătoare cuvintele rostite de profesorul deputat N.N. Botez în primul parlament al țării, după Marea Unire de la 1 Decembrie 1918, pentru cinstirea dascălilor care decenii de-a rândul au pregătit împlinirea unui vis de aur al românilor, prin imobilizarea minții și a sufletelor copiilor: „Da, Domnilor, acele cântece, acele poezii, acele povestiri istorice, spuse cu tremurare caldă în glas și cu umezeala în ochi, la vârsta când sufletul este o pagină albă, acelea fac ca inima să tresalte până la bătrânețe la vederea tricolorului patriei”. Și, în continuare, mai spune ilustrul dascăl: „cunoștințele care se dau elevilor în școlile de toate gradele sunt poleenul învățământului trecut prin inima dascălului”!

De altfel, caracterizarea unor personaje, fie că e vorba de prezența lor în creații literare, fie că sunt „create” ad-hoc sau pregătite în prealabil de către profesor reprezintă un prilej ideal de cultivare și solicitare a afectivității ascultătorilor sau cititorilor. Pentru că și receptarea mesajului scris (tipărit) prin lectură reprezintă prilejuri de reflecție, de trăiri emoționale, de stări afective. Pentru exemplificare, am selectat, nu întâmplător, câteva versuri din **Scrierile III** de Mihai Eminescu, în care cititorii sau ascultătorii descoperă lui Mircea: „Un bătrân atât de simplu după vorbă, după port”. Fiecare din aceste însușiri fizice exterioare pun în evidență și portretul moral al Domnitorului Mircea, în viziunea poetului e bătrân, care vârstă, pentru că așa a intrat în tradiția orală a poporului și prin numele ce-l poartă peste veacuri. Dar această înfățișare fizică, „un bătrân”, trebuie legată apoi de hotărârea însușiri fizice exterioare pun în evidență și portretul moral al Domnitorului Mircea, în viziunea poetului e bătrân, care vârstă, pentru că așa a intrat în tradiția orală a poporului și prin numele ce-l poartă peste veacuri. Dar această înfățișare fizică, „un bătrân”, trebuie legată apoi de hotărârea

insușiri fizice exterioare pun în evidență și portretul moral al Domnitorului Mircea, în viziunea poetului e bătrân, care vârstă, pentru că așa a intrat în tradiția orală a poporului și prin numele ce-l poartă peste veacuri. Dar această înfățișare fizică, „un bătrân”, trebuie legată apoi de hotărârea însușiri fizice exterioare pun în evidență și portretul moral al Domnitorului Mircea, în viziunea poetului e bătrân, care vârstă, pentru că așa a intrat în tradiția orală a poporului și prin numele ce-l poartă peste veacuri. Dar această înfățișare fizică, „un bătrân”, trebuie legată apoi de hotărârea

(Continuare în numărul următor)

Protejarea patrimoniului cultural național — între statutul de zonă prioritară și realitate

— acest tezaur cultural național — emblema identității noastre spirituale pe care o înfățișăm Europei și lumii întregi.

Evident, de atunci s-au făcut pași considerabili în vederea creării unui cadru legislativ adecvat, menit să ofere protecția atât de necesară patrimoniului cultural național, înțelegându-se că nu s-ar putea vorbi despre un stat de drept dacă nu am fi capabili să ne protejăm patrimoniul. A fost adoptată Legea 422 privind protejarea patrimoniului, a fost elaborat Programul Național de Restaurare, protecția patrimoniului cultural național fiind socotită o zonă prioritară în ansamblul preocupărilor instituțiilor abilitate, ale Ministerului Culturii și Cultelor cu precădere.

Dar, cum bine se știe, după 1990 a fost abrogată, în mod ireponsabil, Legea patrimoniului, abia din anul 2001 existând Legea 422 privind protejarea monumentelor istorice. Din nefericire însă, normele metodologice de aplicare a prevederilor acesteia au apărut la o distanță de doi ani, adică în iunie 2003. Se așteaptă acum să se desemneze și persoanele din cadrul Direcțiilor pentru cultură, culte și patrimoniu național în măsură să asigure aplicarea și respectarea riguroasă a acestei legi.

Pe acest fond al trenării noii legislații procesul de degradare, de deteriorare și chiar de distrugere a unor bunuri din patrimoniul cultural național, monumente istorice, situri arheologice, semnalat încă de atunci, cu prilejul colocviului amintit, a luat amploare, înmulțindu-se parcă agresivul împotriva patrimoniului cultural național. Așa s-a ajuns la o incredibilă stare de ruină a Muzeului Țării Făgărașului, monument de importanță națională datând din secolele XIV-XVII, care, lipsit vreme îndelungată de un sistem de încălzire, instalat abia în 2001, a ajuns într-o situație jalnică care impune urgent consolidarea zidurilor, refacerea infrastructurii și reintrodurerea în circuitul turistic a spațiilor comerciale existente cândva aici, și anume hotelul și restaurantul, care nu mai funcționează din 1995.

Imaginea turistică a Cetății Făgărașului, care a fost una din reședințele legendare ale lui Negru Vodă, Ștefan Maillat, Sigismund Bathory și Gabriel Bethlen, a ajuns astfel în total neatractivă, dacă avem în vedere simplul fapt că din cele 166 de încăperi cât numără muzeul – 85 în castel și 81 în cetate – sunt utilizate numai 20: 12 săli unde este expusă o parte derizorie din patrimoniul acesteia, 1000 de piese din 17.000,

cuprinzând piese din epoca neolitică până în contemporaneitate, și câteva încăperi destinate depozitelor, laboratoarelor de restaurare, atelierelor.

Recent, Cetatea Făgărașului a fost înscrisă într-un proiect internațional intitulat „Salvagardarea patrimoniului cultural european”, inițiat de Ministerul Culturii și Cultelor din România, în coparteneriat cu orașul Malbork din Polonia care include reșchiderea lucrărilor de restaurare a cetății-castel. O șansă pentru reabilitarea imaginii acesteia.

Același destin dramatic i-a fost parcă hărăzit și Muzeului Național de Istorie al Transilvaniei, găzduit într-o clădire construită în jurul anului 1830, ea însăși un monument istoric care, neavând un spațiu adecvat, nu poate valorifica decât trei la sută din cele 40.000 de obiecte aflate în patrimoniul acestei instituții. Pare de necrezut, un acoperiș prin care ploaia pătrunde în voie, depozite pline de igrasie, sobe vechi care oricând pot pune în pericol exponatele „protejează” unicate, rarități sau obiecte de valoare excepțională care fac parte dintr-un patrimoniu muzeal structurat pe șase secții acoperind istoria Transilvaniei din paleolitic

până în contemporaneitate. Colecțiile arheologice care reprezintă secțiile de preistorie și istorie antică, secțiile de istorie medie, în cadrul căreia funcționează Colecția de Istoria Farmaciei, de istorie modernă, contemporană, precum și Cabinetul de Numismatică dețin colecții de artă decorativă, de carte veche, de documente și tipărituri, de memorialistică, de istorie, știință și cultură.

Mai mult, datorită unor lucrări de restaurare și consolidare, așa cum au fost cele executate la Mănăstirea Neamț, de pildă, fără consultarea unor specialiști, s-a ajuns la o situație inadmisibilă, distrugându-se pur și simplu vestigii medievale. În aceste condiții, Mănăstirea Neamț a fost scoasă de sub protecția UNESCO pe lista căreia figura, constatându-se că monumentul nu mai corespunde standardelor. Această decizie dură, dar consemnând o realitate necruțătoare, reprezintă nu numai o pierdere morală poate ireparabilă, ci și o mare frustrare privind sprijinul internațional în conservarea ansamblului de la Mănăstirea Neamț. Vor exista oare și vinovați responsabili de această situație aberantă? Și dacă, da, când vor fi ei identificați și sancționați după cum prevăd totuși reglementările în vigoare?

Este adevărat că, între timp, problema protejării patrimoniului cultural național a reprezentat obiectul de predilecție a unor dezbateri pertinente, care au reunit specialiști de mară din instituțiile abilitate, organizate chiar

de Ministerul Culturii și Cultelor, așa cum a fost a V-a Conferință anuală desfășurată la Sinaia, în anul trecut, în cadrul căreia s-a vorbit mult despre managementul cultural, despre marketing în acest domeniu atât de bulversat. Efectele acestei dezbateri încă se mai lasă așteptate. Să sperăm că la cea de-a VI-a Conferință Națională a specialiștilor din domeniul ocrotirii patrimoniului cultural național, care va avea loc tot la Sinaia la sfârșitul acestei luni, mai exact în zilele de 26-27 februarie a.c., se va depăși caracterul teoretic vizând reglementări juridice, normative și metodologice specifice pentru întocmirea Listei Monumentelor Istorie, statutul bunurilor culturale din muzee și colecții publice, dezbaterile fiind ancorate în mai mare măsură în realitățile inacceptabile, în care se află unele monumente, cauzele neopriindu-se doar, la invocarea lipsei fondurilor financiare, atât de necesare, ci și la altele poate la fel de importante.

Poate că, cu acest prilej, se va pune în evidență și stadiul de realizare a unor proiecte ambițioase anunțate la Conferința din anul trecut, care vizează amenajarea Muzeului hărților și cărților vechi pe strada Londrei, a unui muzeu de artă religioasă la Palatul Parlamentului, construirea a două monumente în Piața Presei ș.a. Ar fi un gest necesar și onorant pentru instituțiile abilitate să înfăptuiască asemenea proiecte de interes național, opinia publică având dreptul să fie informată permanent.

Adela DEAC

Din dragoste pentru inima țării

– Stimată domnule General (r) dr. Mircea Chelaru, v-ați depus candidatura, din partea PUNR al căruia președinte sunteți, pentru alegerea ca primar general al Capitalei. Ce v-a determinat în această atitudine?

– După cum cunoașteți, noi practicăm o politică reală și, evident, nu putem fi spectatori la o scenă pe care o numim societatea românească, o scenă pe care s-au introdus, din 1989 încoace, inclusiv actori ale căror figuri sunt, după opinia mea, sordide din punct de vedere social. Faptul că am ajuns atât de jos, încât până și un mușuroi de furnici ni se pare un munte, se datorează și personalităților care, dintr-un motiv sau altul, mai mult sau mai puțin argumentat, au stat deoparte. Neimplicarea civică putem s-o punem în legătură cu exprimarea atât de plastică a pictorului Goya: „Somnul rațiunii naște monștri”. La noi indiferența creează monștri. Tot stând deoparte am ajuns ca toată lumea să fie nemulțumită, să conteste, dar nimeni nu are curajul să se angajeze, să vină cu soluții, să pună, din viața sa, temelie la o nouă stare, pentru că toate acestea cer sacrificii de sine. Aș folosi o expresie oarecum metaforică, dar foarte grăitoare: oricât ai huidui, oricât ai fluiera, oricât ai striga din tribună, nu poți schimba scorul din teren: trebuie să intri și să joci. Și dacă vrei cu adevărat să schimbi lucrurile în sens pozitiv, trebuie să știi să joci bine, în cunoștință de cauză, cu pricepere. În termeni sociali aplicați, este vorba de profesionalismul care produce schimbarea în mai binele comun.

– Schimbarea lucrurilor în mai binele comun este un obiectiv remarcabil, dar realizarea lui cere un program politic clar, concret, hotărât. Cere un aflux de energii care depășesc voința unui singur om. Din această perspectivă, cum ați sintetiza programul politic al Partidului Unității Națiunii Române (PUNR) și, în cadrul lui, ce loc ocupă Capitala României?

– Avem un program politic cu toate însușirile menționate de dvs. Genericul lui este „Credință, dreptate și putere pentru Națiunea Română!” PUNR este formațiune politică a tuturor celor care vor să fie luată în seamă *România Reală*, care vor o altă cale pentru patria lor, oriunde s-ar afla ei: o cale care să ducă la redarea bucuriei de a trăi și la recuperarea demnității cetățenilor acestei țări. PUNR este, așadar, expresia unui nou mod de gândire politică. Ca formațiune de centru, el pune la baza acțiunilor sale doctrina națională democratică și se manifestă ca principal factor politic de reprezentare a intereselor existențiale, vitale ale cetățenilor români, indiferent de rasă, origine etnică, sex, profesie sau poziție socială. PUNR militează pentru protejarea, conservarea și promovarea valorilor și intereselor fundamentale ale Națiunii Române, în profund respect față de celelalte națiuni și față de valorile universale ale omenirii.

– În privința Capitalei, noi am elaborat o *Moțiune* și, în baza ei, am lansat bucurștenilor un *Manifest*: „ACUM – Acțiunea pentru o Capitală Unitară și Modernă”, prin care ne-am angajat, cu obiective concrete, precise, să refacem demnitatea Capitalei neamului nostru. Nu-mi arog superiorități gratuite. Cred în forța echipei, în priceperea liderilor și în loialitatea coechipierilor. Eu ofer garanția onoarei și a demnității omului sub jurământ. Dacă sunt sau nu în asentimentul celor care se dau mari politicieni (și dacă ei sunt mari este și pentru că reperate de comparație sunt mici) rămâne să decidă cetățeanul de pe stradă. Acel cetățean pe care majoritatea celor care, chipurile, fac politică îl privesc ca pe ceva abstract, ca pe un obiect al muncii asupra căruia se poate produce orice fel de experiment, de intervenții mai mult sau mai puțin ferice, dar de fiecare dată, după bunul plac, nu după lege, regulă, rigoare. Ei bine, acest cetățean, în concepția noastră, reprezintă esența națiunii și el trebuie tratat ca pe tine însuși.

– Și cum apreciați că ar trebui să arate, ca imagine de ansamblu, Capitala unitară și modernă a României?

– În *Moțiunea* amintită am spus că atunci când mergem pe stradă nu mai vedem oameni zămbind, ei merg cu capul în pământ nu doar pentru ca să nu calce în gropile pe care le avem până și pe trotuare, ci și pentru că le este greu capul de gânduri și de nevoi; când ridicăm capul vedem clădiri cermite, scorojite, în contrast cu reclamele opulente; o opulență jignitoare care nu face altceva decât să producă un mare Kitsch. Avem o Capitală sufocată, cu un trafic sugrumat, cu cea mai mare poluare europeană; o Capitală în care infrastructura, indiferent care ar fi ea, e mai mereu cărpită și lăsată ca sarcină de la o administrație la alta. Este explicabil să fie astfel de vreme ce cei ce s-au angajat să administreze această capitală, indiferent în ce perioadă și din ce partid au făcut parte, n-au avut nimic în comun cu administrația marilor sisteme comunitare și, în loc să facă o politică administrativă, au realizat o administrație politizată. Exact ceea ce nu trebuia. Din acest punct de vedere, avem nevoie de o capitală unitară, adică armonios asamblată și nu fracționată, sectorizată, aparținând unor „țarate”, conduse de trepăduși politici. O capitală în care românului să nu-i mai fie rușine să-și primească oaspeții din întreaga lume, o capitală care să nu-și substituie numele cu „Micul Paris”, ci cu adevărat să-și consolideze identitatea Marelui București. O capitală care să producă acte de cultură și evenimente de valoare continentală, încât lumea să le aștepte ca pe o binefacere, căutându-le pe canalele internaționale de televiziune, așa cum o facem noi acum către alții. Oferind, cum spuneam,

garanția onoarei și a demnității omului sub jurământ, mă angajez să refac demnitatea capitalei noastre.

– Să înțeleg că intenționați să desființați, strict administrativ, așa-zisele „țarate”, adică cele 6 sectoare ale Capitalei?

– Și eu sunt pentru cele 6 sectoare, dar care să funcționeze în lumina unei noi legi: *Legea Capitalei*. Este un document pe care l-am pregătit și, în cazul în care Dumnezeu îmi ajută să preiau această *indatorire* cu *dobândă*, care este postul de Primar general, această lege o voi impune prin referendum comunitar. Ce-mi propun prin ea? În primul rând, ca cele 6 sectoare să fie conduse de 6 administratori, membri ai Consiliului de Administrație a Capitalei, care să se ocupe de administrație și nu de parlamentarism, să se ocupe de gospodărirea la cheie și nu de imaginea lor personală. Suntem pentru păstrarea consiliilor de sector ca formă de aplicare a democrației directe, participative a cetățenilor. Chiar Consiliul General al Capitalei să se alcătuiască din delegați aleși din consiliul de sector, pentru că numai astfel nevoile sectoarelor vor fi reprezentate corect în deciziile legislative municipale. Sunt pentru a păstra valorile democrației moderne, așa cum au fost stipulate în Constituție, dar, totodată, încerc să găsec soluții (*Legea Capitalei* este una dintre ele) pentru a elimina produsele democratice alterate de inconsistența educațională a unor lideri și de a da un semnal că democrația nu este liber arbitru, nici anarhie, nici conducere „la plezneală”.

– Ce credeți că-i lipsește astăzi Capitalei sub raport cultural?

– Bucureștiului îi lipsesc nu produsele culturale, ci marea prezență lor. Oamenii de mare valoare artistică, oameni ai literelor, ai penelului, ai teatrului, ai sculpturii, ai muzicii, cei ai spiritualității creștine sunt sufocați tocmai de sperjurul acțiunilor pseudo-

unitate, organicitatea și continuitatea vieții românești?” Ce-ați răspunde unor asemenea întrebări sau obiecții?

– Aș răspunde că stă în puterea primarului și a administrației locale să genereze soluții-pilot și să le impună de jos în sus ca inițiative de lege. Cu atât mai mult cu cât la noi civismul e în agonie. Societatea doar inghite legi și porunci și nu produce cerințe pe măsura nevoilor sale.

– O Capitală modernă, frumoasă, reprezentativă pentru spiritualitatea țării are și o anume demnitate monumentală, își cultivă memoria inclusiv prin grupuri statutare. În București, dimpotrivă, statuile au fost și continuă să fie distruse sub diferite motive. Chiar recent, grupul statuar din Piața Obor, consacrat răsoalelor țărănești din 1907, a fost dărâmat fără nici o obiecție oficială. Cum vedeți problema monumentelor Capitalei noastre?

– Monumentele fac parte din patrimoniul cultural și fizionomia unei capitale e dată de lucrarea timpului prin care a trecut. Dacă se încearcă răstălmăcirii politice și interpretări istorice care să motiveze o acțiune sau alta, în spatele căreia se află interese meschine, aceasta denotă că cei ce procedează astfel n-au respect nici față de istoria acestui oraș și nici, mai ales, față de identitatea comunității respective. Bucureștiul nu se reduce la suma clădirilor, a șoselelor, a metroului, București înseamnă în primul rând milioanele de oameni care trăiesc aici. Sunt pentru conservarea integrală a fondului și a monumentelor acolo unde ele sunt.

– Și unde nu sunt? Pentru că nu sunt în foarte multe locuri unde s-ar cuveni să fie.

– Acolo unde nu sunt le vom face.

– Cu ce veți începe?

– Cu statuile lui Ștefan cel Mare și Alexandru Ioan Cuza. Nu vi se pare curios că în Capitala oferită de Moldova României,

Convorbire cu General (r) dr. MIRCEA CHELARU, Președintele Partidului Unității Națiunii Române

*Neimplicarea civică putem s-o punem
în legătură cu dictonul
„Somnul rațiunii naște monștri”*

culturală, de festivalurile berii, micilor, altor sortimente culinare. Sunt sufocați de indiferența celor care trebuie să transfere minimum de resurse financiare către acest domeniu. Nu avem un festival zonal – balcanic, de pildă – al muzicii tinere, al teatrului tânăr. De ce? De ce nu avem un festival cultural al minorităților, care se poate organiza aici? M-am gândit la multe, am multe proiecte de înnoieră culturală a Capitalei; nu vreau deocamdată să le spun pe toate. Nu vreau să le dau idei altora pentru că, în mod sigur, le-ar stâlci. Toate trebuie să fie făcute nu cu mărungiș și cu mentalitate de provinciali, ci cu măreție, cu forță. De ce nu am fi și noi seniori? De ce să fim mereu cocoșaji prin aplicare și cu genunchii murdari din cauza măntănilor pe care le facem în fața altora?

– Stimată domnule General, înțeleg că prin programul dvs. de virtual Primar general al Capitalei nu rămâneți numai în sfera combaterii rețelilor care deja există, ci aveți și proiecte de sine stătătoare, originale, inovatoare. Din această perspectivă, cum apreciați starea învățământului din Capitală și ce atribute ați dori să-i conferiți?

– Starea învățământului din Capitală este expresia în micro a ceea ce se întâmplă în toată țara. Am sesizat, în ultimul timp, doar o mică „fațadare” a școlilor, dar marea lor majoritate, îndeosebi cele situate la periferie, în cartierele mai puțin „rezidențiale”, au rămas la fel de neajutate, cu un corp didactic hărțuit de dificultăți. În plus, politica educațională din România se reduce doar la instrucție, la instruire și nu la formare și devenire. Lipsește transferul afectiv, preocuparea de a forma caracter. Dacă aceasta este hiba „soft”, este și mai groaznic când ne referim la utilități.

– S-ar putea interveni aici cu următoarele întrebări, poate chiar obiecții: „bine, dar dacă aceasta este orientarea și starea generală a învățământului românesc, veți putea face dvs. din învățământul Capitalei altceva decât cel existent pe țară? Opați pentru o eventuală enclavă educațională a Bucureștiului? Tocmai dvs. care vă pronunțați pentru

statuia lui Cuza nu-și are loc? Nu credeți că acum, când UNESCO cinstește 500 de ani de la moartea lui Ștefan cel Mare și Sfânt, Capitala României ar trebui să aibă statuia acestui mare voevod al creștinătății? Este oare aceasta o neglijență? Un viciu al timpului? Sau tocmai rodul unei orientări politice mioape?

– Legenda spune că Arcul de Triumf avea înscris în marmură, pe laturile sale, niște texte de Nicolae Iorga. Ele au dispărut după anul 1948, ca și basoreliefurile din bronz cu portretele celor doi suverani din timpul războiului nostru de Reîntregire. Cele două basoreliefuri din fericele s-au păstrat și au reapărut pe fațada sudică a Arcului de Triumf. Dar textele răsluite? Ce știți despre ele? Ce aveți de gând cu ele? Ce aveți de gând cu bolta interioară a Arcului, unde înscrisul unuia dintre lucrurile unde s-au desfășurat marile lupte ale armatei române, de asemenea, a fost răsluit?

– Răspunsul îl găsiți în însăși filosofia doctrinei partidului din care fac parte. Partidul nostru este al Unității Națiunii Române și noi practicăm o doctrină național-democratică prin care, rețineți, noi luptăm pentru recuperarea tuturor valorilor fundamentale ale națiunii. Această recuperare implică și redarea adevărului istoric, vorbit, scris sau construit. Din acest punct de vedere sunt un conservativ declarat, dar fără a neglija sincronismul modernității. În acest sens vom căuta să recaptăm și să scoatem în evidența timpului modern tot ceea ce a produs gloria și măreția neamului nostru. Și știți de ce? Pentru că orice națiune moare dacă nu are un ideal. Mă întreb și vă întreb: care este idealul copiilor noștri? M-ați întrebat despre educație și vă întreb și eu: care este modelul formativ educațional? Al șmecherului care mănâncă gumă? Al consumatorului de heroină? Al omului de afaceri super-tepar? Care este modelul educațional întru morala creștină? Din păcate, nu avem, concret, un asemenea model astăzi. De aici pornește răspunsul și la noile probleme ale Capitalei. Dacă nu sunt oameni cu dragoste și credință față de neam, față de locul în care viețuiesc,

dacă nu-i tratează pe oameni ca pe semenii lor și nu simt ca ei, ne vom mocirli și mai mult și să nu ne mire că tocmai astfel vom deveni periferia și groapa de zgură a Europei.

– Sunt și probleme care tin de nominalizarea străzilor din Capitală. Marele Nicolae Iorga are cu numele său doar o străduță, Eminescu încă nu are un bulevard cu numele său, cum are Ion Mihalache, de pildă, iar asemenea exemple sunt multe.

– Această problemă se poate rezolva nominalizând străzile nu după apartenența politică a înaintașilor, după bunul plac al unui primar sau altul, al unui guvern sau altul, ci după valoarea reală a personalității evocate. Este urgent necesar a fi introduse și aici reguli și standarde care să producă stabilitate, continuitate, perenitate. Tocmai acest lucru este prevăzut în *Legea Capitalei*. Noi credem că tocmai prin această lege vom crea un statut superior al Capitalei, astfel încât Bucureștii să redevină blazonul țării noastre.

– Toate aceste documente la care vă referiți, cum le aduceți la cunoștința alegătorilor? Cum le difuzați, cum le popularizați?

– Mai apare câte ceva prin presă, dar presa, în general, nu prea este receptivă. Admir instituțiile care produc acte de cultură, pentru că acestea îndreaptă și perfecționează fața lumii. De aceea admir tenacitatea Fundației *România de Măine* de a produce acte de cultură. Mai devreme sau mai târziu, toate acestea vor prinde. Este ca în pilda semănătorului. Dacă sămânța e bună, chiar dacă răsare mai târziu, din ea crește plantă viguroasă. Dar în legătură cu întrebarea dvs. trebuie să vă spun că mie mi se interzice să ies pe posturile de televiziune.

– Cine vă interzice și pe ce motiv?

– Pentru că eu nu sunt un șantajabil și noi venim cu alte proiecte de construcție socială. Iată, am lansat noul model constituțional al României. Suntem pentru crearea statului național democrat de factură prezidențială, respectiv republică prezidențială, și am lansat modelul celei de-a treia Republici. Iar Capitala României trebuie să arate superb când vom intra în era celei de-a treia Republici.

– Care ar fi ordinea acestor Republici? Prima este cea din 1947, a doua de după 1989? Iar a treia?

– Nu, a fost mai întâi Republica Populară, apoi Republica Socialistă și acum trebuie să facem cea de-a treia Republică. Pentru că cea de astăzi e cam ștearsă. Mai vorbește cineva astăzi de Președintele Republicii? Se vorbește de Președintele României. Dar România ce este? Când Președintele este împreună cu Regele, formula curentă de adresare este „Majestatea Voastră și Domnule Președinte”. E normal? Eu i-am spus-o direct: „Sire, sunteți un ex-rege, nu v-ați făcut datoria față de țară. Dacă vă faceți datoria față de țară, mureați aici”. Deci sunt republican nu pentru că sunt anti-regalist. Sunt republican pentru că aceasta este expresia democrației pe care a adus-o, în forma sa perfectă, Atena, Sparta, Roma ca Republică și cea de-a treia Republică Franceză. Sunt republican pentru că forma superioară de manifestare a voinței civice este Republica America.

– Ce semnificatie are Partidul Unității Națiunii Române în comparație cu denumirea lui anterioară?

– Noi fiind Partidul Unității Națiunii Române, pe noi nu ne interesează că ești român, țigăn, maghiar, evreu etc. Ne interesează ca, indiferent de originea etnică, să te identificeți cu comunitatea din care faci parte. Noi suntem împotriva conceptului de minoritate etnică. A fi minoritar înseamnă să te pui singur într-o formă de inferioritate față de majoritate. Câtă vreme eu îți ofer toate drepturile și ești egalul meu, ba, printre-o discriminare pozitivă, ai adesea drepturi mai mari decât mine, de unde până unde te faci tu minoritar? Și atunci noi am introdus, în modelul constituțional, conceptul de „cetățean român de altă origine etnică”. Pentru că noi susținem conceptul de „națiune civică” și conceptul de „cetățean constituțional”. Adică cel care se supune Constituției apără stipulațiile acesteia, le impune prin activism civic și atunci nu mai interesează de ce origine ești, de ce confesiune ești, câtă vreme am hotărât împreună să facem o societate în care să trăim mai bine împreună. Conceptul de națiune civică are la bază solidaritatea supraviețuirii și a progresului într-o lume în curs de globalizare.

– Cum apreciați sondajele sociologice? Exprimă ele realitatea în ceea ce privește audiența PUNR în masele de alegători?

– Categorie nu. De regulă, PUNR nu este introdus în chestionarul principal al institutelor de sondare a opiniei publice. Ele au probabil în vedere faptul că PUNR a fost desființat în 2000, prin ceea mare eroare de fuziune a PUNR cu PNL, cu Măgureanu. Atunci, într-adevăr PUNR a fost desființat. Acum le-am făcut cunoscut că PUNR a fost reînființat în 2002, a durat un an de zile până l-am reinscris și acum funcționăm. Sperăm ca, în scurt timp, electoratul să resimță acțiunea noastră și să ne sprijine. Pentru că nu sondajele contează, ci conștiința, voința alegătorilor. Și noi avem încredere în conștiința și voința de mai bina a alegătorului român.

– Vă urez succes deplin și vă mulțumesc pentru această convorbire.

Mihai IORDĂNESCU

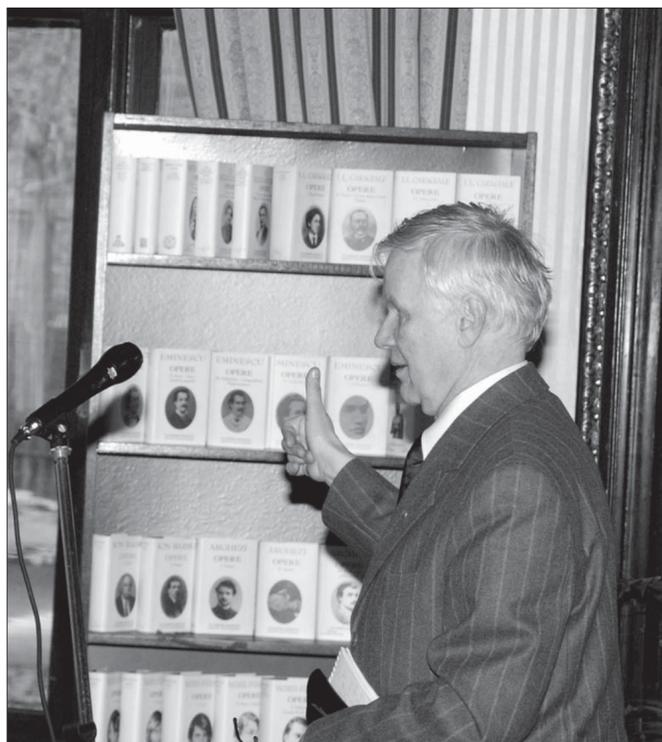
Colecția Opere fundamentale

(Urmare din pag. 1)

Asemenea apariții sunt menite a fi lucrări de referință pentru zeci și, poate, chiar pentru sute de ani și ele demonstrează că și noi, românii, putem realiza lucruri de o valoare excepțională – a precizat vorbitorul. Avem editate în această colecție toată opera lui Eminescu, opera lui Caragiale, opera poetică a lui Tudor Arghezi în patru volume, poeziile lui Octavian Goga, opera integrală a lui Matei Caragiale, Ion Barbu și multe alte lucrări. Numai în cursul anului 2003 au apărut Marii croniciari al Moldovei, opera lui Dimitrie Cantemir, Eminescu, Slavici, Panaft Istrati, Marin Preda, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, iar pentru anul 2004 și 2005 există un proiect editorial din care fac parte cronicarii munteni, Mihail Kogălniceanu, Nicolae Filimon, Al. Macedonski, George Călinescu, Petru Dumitriu ș.a. „Pentru realizarea întreg acestui proiect vă solicităm sprijinul, pe care ni l-ați dat și până acum, domnule Prim-Ministru, cu convingerea că ceea ce realizăm noi aici, sub conducerea Academiei Române și a Fundației Naționale pentru Știință și Artă, are o mare însemnătate pentru societatea românească. Români merită să aibă o colecție de tip Pléiade pentru că ei au dat pe acești clasici ai culturii românești. Intrarea în Europa trebuie să fie însoțită de soliditatea noastră spirituală, de ceea ce avem mai bun. Și ceea ce avem mai bun este cultura românească” – a precizat acad. Eugen Simion. Vorbitorul a amintit, totodată, faptul că lui Adrian Năstase îi aparține propunerea ca, paralel cu editarea colecției bibliofile *Opere fundamentale*, să fie scoasă și o ediție populară, de mai largă accesibilitate sub raport financiar, îndeosebi pentru românii din afara granițelor țării.

În răspunsul său, dl. Adrian Năstase a spus că actualul guvern s-a simțit onorat să colaboreze cu Academia Română la realizarea acestui important proiect cultural și că sprijinul său este asigurat inclusiv pentru anul 2004 și pentru viitor. Această colecție este o coloană verticală în spațiul culturii românești și la întâlnirea cu culturile europene trebuie să mergem cu propriul nostru tezaur – a spus dl. Adrian Năstase, citând în final o reflecție târzie a lui Jean Monet: „dacă ar trebui să reîncep proiectul european, l-aș începe prin cultură”.

Reuniunea s-a încheiat cu trecerea în revistă a celor mai noi apariții ale Fundației Naționale pentru Știință și Artă.

Prof. univ. dr. Ioan N. ROȘCA
Decanul Facultății de Filosofie și Jurnalism

Parte integrantă a sistemului național de învățământ superior, Universitatea Spiru Haret, care funcționează sub egida Fundației România de Măine, se afirmă pe plan național prin calitatea activității sale profesionale, științifice și de cercetare. Calitatea muncii constituie un obiectiv strategic de cea mai mare importanță pentru conducerea Fundației și, desigur, pentru Senatul Universității, ca și pentru fiecare facultate în parte, iar la realizarea acestui obiectiv contribuie întregul corp profesoral, alcătuit, într-o proporție optimă, atât din cadre didactice tinere, dintre cele mai valoroase și de mare perspectivă, cât și din personalități de mare prestigiu, care s-au afirmat deja pe plan național și internațional. Din rândul unor asemenea personalități de elită face parte și prof. univ. dr. Ion Tudoseșcu de la Facultatea de Filosofie și Jurnalism, recent laureat cu titlul de Doctor Honoris Causa al Universității din Pitești, după ce, în anul 2001, Catedra de Filosofie a Facultății noastre de Filosofie și Jurnalism îi aducea un binemeritat omagiu, la a 70-a aniversare, în revista "Analele Universității Spiru Haret", seria *Studii de Filosofie*.

Motivul pentru care d-l prof. Ion Tudoseșcu i s-a înmănat sâmbătă, 31 ianuarie 2004, în sala Senatului Universității de stat piteste, înaltul titlu de Doctor Honoris Causa se regăsește atât în cuvântul Rectorului Universității din Pitești, d-l prof. univ. dr. Gheorghe Barbu, cuvânt citit de d-l prof. univ. dr. Gheorghe Secară - prorector, cât și în *Laudatio* - cuvânt de elogiu pe care l-a adresat laureatului d-l conf. univ. dr. Nicolae Barbu, decan al Facultății de Științe Economice, Juridice și Administrative.

În cuvântul rectorului au fost subliniate valorile promovate de d-l prof. univ. dr. Ion Tudoseșcu de-a lungul carierei sale didactice și științifice, meritele sale în stabilirea dialogului dintre filosofia românească și filosofia occidentală, în calitate de participant cu comunicări la congrese mondiale de filosofie și de teoretician indeosebi în domeniul metafizicii, filosofiei științei, filosofiei sociale și praxiologiei, dar și prin funcțiile pe care le-a îndeplinit, mai mulți ani, de șef de catedră și decan al Facultății de Filosofie a Universității din București și director al Institutului de Filosofie al Academiei Române, precum și atașamentul său pentru cultura și istoria județului Argeș, în care s-a născut

Prof. univ. dr. Ion TUDOSEȘCU Doctor Honoris Causa al Universității din Pitești

de autor și în lucrarea *Ordine și hazard* (Editura Fundației România de Măine, București, 1966).

În lucrarea *Identitatea axiologică a românilor*, dând expresie, pe urmele unor iluștri înaintași, unor preocupări din domeniul *axiologiei și filosofiei culturii*, autorul conchide, în pofida unor minimalizări din zilele noastre, că, prin trăsăturile ei psiho-spirituale, civilizația românească ocupă un loc centric în macrocivilizația europeană.

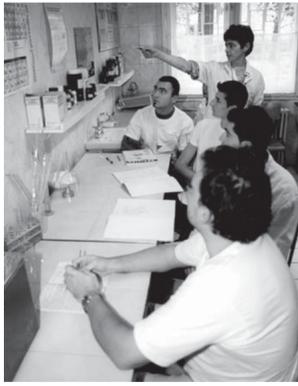
În fine, amplitudinea *Tratat de ontologie* realizează un model ontologic original, care în *Laudatio* a fost numit "modelul ontologic ION TUDOSEȘCU".

Adăugăm că domnul profesor Ion Tudoseșcu s-a afirmat prin contribuții originale și în alte domenii, cum sunt *teoria acțiunii sociale* (*praxiologia*), *istoria filosofiei contemporane*, *istoria filosofiei românești și metafizica*.

Desigur, așa cum s-a menționat și în *Laudatio*, este imposibil de prezentat, într-un spațiu atât de restrâns, o activitate de câteva decenii a unui filosof atât de laborios. Personalitatea de o mare anvergură a profesorului Ion Tudoseșcu a fost evocată, sub unele aspecte cunoscute direct, în urma unei colaborări îndelungate, și de colegul și prietenul său, prof. univ. dr. Alexandru Boboc, membru al Academiei Române.

Din *Cuvântul de răspuns* al profesorului Ion Tudoseșcu, ni se pare extrem de importantă ideea potrivit căreia, pentru a fi fructuoasă, activitatea teoretică nu se desfașoară cu gândul de a fi premiată, pentru că un asemenea scop l-ar stânjeni sau chiar l-ar putea bloca pe cercetător. Iar principalul secret al productivității muncii sale ar putea fi cel dezvăluit de gândurile care urmează și pe care le redăm așa cum au fost formulate. "Munca, inventivitatea și creativitatea sunt într-un fel daruri, dar pe care omul și le exercită doar dacă are voință. Voința are un rol foarte important, iar la acest capitol eu am făcut față."

Titlul de Doctor Honoris Causa primit de d-l profesor Ion Tudoseșcu înseamnă nu numai o încununare a activității sale, ci o onoare pentru instituția în care lucrează și care, prin condițiile create, l-a stimulat. Pentru noi toți, cadre didactice și studenți, domnia sa constituie un exemplu de muncă pasionată, de elevată înțelegere teoretică, exigentă și perseverență, pătrunsă de un optimism lucid în ce privește propășirea neamului românesc, în actualul concert european și al tuturor popoarelor lumii, prin învățământ și cultură. Din toată inima, îi dorim multă sănătate și putere de muncă, pentru a contribui, în continuare, la progresul învățământului și al gândirii filosofice românești.

Institutul Cultural Român Posibilă foaie de parcurs

Alexandru MIRONOV

(Continuare din pag. 1)

I. **O revistă națională de cultură** – așezată pe vremea lui George Ivașcu, dacă se poate. „Construită” în colaborare cu Inspectoratele Județene de Cultură, hedomadarul ar avea 3-4 pagini oferite județelor, cu colaboratori locali (din care se vor alege viitorii jurnaliști culturali, cei de care țara are atât de mare nevoie), raportând evenimente locale și – amănunt esențial – cu cancelariile școlilor (mai ales cele sătești), amfiteatrele universitare, lăcașurile de cultură, redacțiile ziarelor și posturile de radio-tv locale și chioșcurile de difuzare a presei. Cu câte o pagină pentru corespondenții fiecărei Uniuni de Creație, cu 2-3 pagini „Academica”, cu 3-4 pagini de știință și tehnologie, cu rubrici speciale ale ambasadelor noastre, ale Centrelor Culturale și ale catedrelor de Limba Română din străinătate, dar și cu o altă dând cuvântul ambasadelor străine în România, cu pagini speciale de urmărire și analiză a programelor posturilor de televiziune și radio, ale vieții universitare de la noi și, bineînțeles, cu un larg „dosar” internațional („Curier UNESCO”), în care să prezentăm

române și democratiza operele marilor poezii, scriitori, dramaturgi, oferindu-i, în primul rând, unui segment care fuge de lumea literaturii – cel al utilizatorilor de Internet, tineri, în cea mai mare parte – dar și milioanele de români din străinătate. O bibliotecă în ceruri, asta ar ieși, cu efort și cheltuieli mici și orizont uriaș. La clasici literaturii se pot adăuga, treptat, operele scriitorilor moderni, revistele culturale și un forum-cenaclu, pe care l-ar folosi în primul rând profesorii de literatură din liceele dotate cu laboratoare de informatică (1340, în toată țara, urmare a acțiunii decisive al Ministerului Comunicațiilor și Tehnologiei Informației și a MECT – toate aplauzele mele pentru strălucita acțiune).

Un alt subcapitol: arta. „Legând” ceea ce s-a făcut deja pentru muzeele românești (MCC+CNR UNESCO: Patrimoniul național, Fundația Genesis Suceava, Muzeul Irimescu, muzeele „Astra” din Sibiu), antrenând și posturi de televiziune să colaboreze la realizarea unor filme documentare despre operele de artă din jurul lor, prelucrând, apoi, informatic, imaginile și datele, am înălța astfel pe „cer” ceva ce încă nu există, un **Muzeu de Artă total**,

Opinii în Opinia

accesibil oricărui posesor de terminal din orice școală, universitate, instituție, chiar locuință – dar și oricărui străin doritor să ne „viziteze” cultura.

O „mașinărie” de cam 64 de pagini, săptămânală, spre care poate fi transferat corpul editorial moștenit de I.C.R. de la Fundația Culturală Română. Trimisă și ambasadelor, Centrelor Culturale din New York, Viena, Veneția, Roma, Paris etc., catedrelor de Limba Română din afara țării dar și lansată, direct din tehnoredactare, pe site-ul Institutului Cultural Român (realizându-se și traducerea în limba engleză a câtorva materiale), „Contemporanul” pe care eu îl visez poate fi, în 30.000-60.000 de exemplare, plus „virtualul”, liant cultural de care răvășita lume a intelectualității române are acută nevoie.

Ca om care a lucrat, câțiva ani, la „Contemporanul” anilor '80 (cu extraordinarul Mircea Herivan, secretar de redacție) îmi ofer serviciile la această publicație cu adevărat renașcentistă. Iar dacă îmi și dați comenzi în mână promit să fac din hedomadarul propus o mașinărie care să ticăie inteligent, bucurându-i pe românii din satele românești dar și pe cei din marile orașe ale lumii.

II. **Site-ul „România virtual”**. Dezvoltarea în ritm exponențial a informaticii la noi, apariția mai multor programe de performanță și – mai ales – interesul tinerilor pentru noile unelte de comunicare (PC, Internet) mă fac să propun realizarea, graduală, a unui site cultural gigantic în care – nu exagerez – să fie depozitată **toată cultura românească**. Se poate începe cu literatura, plecându-se de la colecția „Pleiade”, splendidă idee, materializată, a prof. Eugen Simion, președintele Academiei Române. Intrate într-o bază de date accesibilă prin Internet, „Pleiade”-le înseamnă opere integrale ale lui Eminescu, Caragiale, Arghezi, Nichita Stănescu, Ion Barbu, Marin Sorescu, Mateiu Caragiale etc., etc. – pe măsură ce superbele volume apar de sub tipar, site-ul literar și

accesibil oricărui posesor de terminal din orice școală, universitate, instituție, chiar locuință – dar și oricărui străin doritor să ne „viziteze” cultura.

Adăugând brevetetate Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci, „revista” Institutelor de Cercetări, piese din „arhivele de aur” ale Societății Române de Radiodifuziune și Televiziune – dar și alte posturi radio-TV mari și mici – plus, în timp, filmele și documentele din Arhiva Națională de Filme și cea a fostului studiu de documentare „Alexandru Sahia”, dar și un solid „România muzical”, ușor putem face ca, în 5-6 ani, cu foarte puțini bani și cu efort mai ales din partea tinerilor informaticieni și telești, site-ul „România virtual” să fie un muzeu gigantic, o forță culturală cum țara noastră niciodată nu a avut.

III. **Cultura Radio**. Cu rubrici care să susțină revista „Contemporanul”, cu implicare directă în site-ul „România virtual”, radiofoniiști pot fi obligați, prin amendarea Legii Audiovizualului – deci intervenția legislativă a ICR – să aibă un număr obligatoriu de minute, de rubrici, de emisiuni în care să facă **educație pentru cultură și știință**. De altfel, din experiența mea pot să vă spun că posturile locale își doresc stima și respectul ascultătorilor – așa că ICR nu va întâmpina rezistență, ci va găsi colaboratori solizi printre redactorii celor peste 200 de posturi de radio funcționând pe teritoriul României. În revanșă, ICR poate stimula realizarea de seriale radio, folosindu-i pe radiofoniiști locali în proiecte culturale legate de zona în care emit (folclor local, istorie culturală regională) și – mai ales – poate ajuta la valorificarea extraordinare arhive sonore a SRR, determinând bibliotecile școlare (în primul rând) și posturile locale să achiziționeze (subvenționate), de pildă discursurile lui Nicolae Iorga, înregistrările cu vocele Mariei Tănase și ale altor mari cântăreți, interpreți, piese de teatru radiofonic, serialul de educație muzicală etc., etc.

(Continuare în numărul viitor)

(Urmare din numărul trecut)

În numărul trecut încercam să definim ce se înțelege prin calități analitice ale ființei umane.

Se poate face constatarea că, la o privire mai atentă, această concepție nu constituie o ruptură radicală față de prima: efortul perceptiv nu mai este orientat către exterior, de unde urmează a fi absorbite componentele realității interne, inclusiv esența umană, ci către interior. Ea poate fi asociată cu concepția (ale cărei semnețe au fost plantate de celebrul roman pedagog al lui Rousseau) ce fundamentează curentele educaționale *non-direcționale*, în aceeași măsură în care prioritatea calităților percepțive se asociază cu concepția educației ca „formare”.

Clasicii psihanalizei sunt cei ce aduc în prim plan dimensiunea „internă” a personalității, făcând constatarea că aceasta deține un potențial evolutiv propriu, rezultat *fi* din prezența unor instincte, nevoi sau conflicte, fie dintr-o structură internă „etajată”, ale cărei elemente încearcă, fiecare, să dobândească un statut dominant.

Freud vede personalitatea umană ca fiind compusă din trei sisteme aflate în interacțiune. Cel mai vechi dintre acestea, **Id**, constituie depozitul sau rezervorul tuturor instinctelor și a energiei psihice, capabil să asigure astfel suportul energetic pentru funcționarea celorlalte. El funcționează în conformitate cu *principiul plăcerii*, urmând gratificarea imediată a pulsionilor, într-o desăvârșită ignoranță față de cerințele realității externe. **Ego** reprezintă o structură complexă, asociind rațiunea cu conștiința realității și cu capacitatea de a percepe și controla mediul înconjurător, în concordanță cu *principiul realității*. Ego se manifestă ca „stăpânul rațional” al personalității, ajutând pe Id să își reducă tensiunile interne prin „satisfacerea socializată” a impulsurilor. **Super-Ego** este constituit dintr-un set deosebit de puternic și în bună parte inconștient de indicații imperative și credințe introiectate în „prima copilărie”, cum ar fi ideile despre bine și rău, „conștiința” (sau comportamentele pentru care individul urmează a fi pedepsit) și Ego-ideal (sau comportamentele pentru

care individul urmează a fi recompensat). Față de aceste comandamente interiorizate, adultul resimte culpabilitate în cazul în care le încalcă, autoadministrându-și pedepse sau recompense. Super-Ego acționează consecvent, uneori cu cruzime, pentru respectarea propriului cod moral, fără a admite compromisuri în raport cu cerințele sau interdicțiile pe care le formulează. Cele trei niveluri ale personalității sunt guvernate, în ultimă instanță, de „instinctele vieții”, care le furnizează energia psihică necesară denumită „libido” și de „instinctele morții”, care furnizează o energie psihică de tip diferit, „agresivitatea”. Raporturile dinamice dintre cele trei niveluri ale personalității, cât și între acestea și realitate, generează, pe de o parte, diferite tipuri de anxietate (anxietate a realității sau „obiectivă”, anxietate morală, anxietate nevrotică), iar, pe de altă parte, declanșarea unor mecanisme de apărare ale lui Ego, unele „raționale” (fuga din fața amenințării, inhibarea nevoilor pulsionale, urmărirea recomandărilor conștiinței), alte „irrationale” (reprimarea, formațiunea reactivă, proiecția, regresivitatea, raționalizarea, deplasarea, sublimarea). Dacă unui conștientor în profunzime ai operei freudiene cred a ști că pentru acesta, unu scop al vieții este „reducerea tensiunilor interne” (**Schultz, 1986, p. 56**), iar cea mai mare parte a acestora rezultă din gestionarea deficitară a raporturilor dintre componentele personalității, devine evidentă importanța pe care o acordă Freud calităților analitice.

De altfel, oricât de mult se vor îndepărta foștii discipoli de concepția originară freudiană, *rolul dinamizator sau destabilizator* al tensiunilor interne în evoluția personalității rămâne unul dintre temele recurente ale fiecărei contribuții individuale.

Evoluția concepțiilor privind calitățile umane fundamentale

Prof. univ. dr. Petru LISIEVICI

Astfel, **Alfred Adler** aprecia că „În momentul în care apare un sentiment al inferiorității, începe procesul definitiv... al vieții psihice, neliniștea, care caută un echilibru, care răvnește spre siguranță și valorificare deplină, pentru a putea gusta o viață în liniște și plăcere”. Interesant de subliniat este faptul că până la Adler, erau valorizate superior calitățile analitice concentrate în personalitatea *unei noi varietăți de terapeut*, care oferă asistență specializată în identificarea unor traume neconștientizate sau unor mecanisme sau stiluri iraționale de confruntare cu realitatea. Adler deschide drumul valorizării calităților analitice aflate în *posesia fiecărui individ*, atunci când susține teza potrivit căreia puterea creatoare a **Sinelui** constă în capacitatea indivizilor de a se construi pe ei înșiși, pornind de la capacitățile și experiențele furnizate de ereditate și de mediu.

Karen Horney exprimă de maniera cea mai explicită ideea necesității dezvoltării calităților analitice la nivelul fiecărui individ. Pornind de la nevoile fundamentale nesatisfăcute ale copilului, identificând ceea ce ea denumește „anxietate bazală” generată de reprimarea ostilității determinate de nevoile nesatisfăcute, constatănd existența și manifestarea unor mijloace de protecție față de această anxietate, care facilitează evidențierea unor nevoi și tendințe nevrotice, Horney ajunge în final la concluzia că scopul ultim al existenței individuale este „autorealizarea”, adică dezvoltarea maximală a propriilor potențialități. Elementul cheie al întregului demers este *autoanaliza*, autorea publicând în anul 1942, la vârsta de 57 de ani, un volum cu exact acest titlu (**Horney, 1942**). Ideea autoactualizării reprezintă deja un pas

în teritoriul celei de a treia perspective privind calitățile umane fundamentale.

Pe aceeași baricadă se așezase deja **Jung**, pentru care scopul final al vieții umane, „individuale” sau realizarea Sinelui, presupune mobilizarea tuturor resurselor individuale și activarea creativității. Calitățile analitice sunt importante și din perspectiva sa, având în vedere relațiile complexe dintre Sine și Ego, între acesta din urmă și complexe inconștientului personal, Persona, Animus și Anima, Umbra.

Calitățile expresive și productive

Cu cât evenimentele sau curente de opinie sau gândire asupra cărora ne îndreptăm atenția sunt mai îndepărtate în trecut, cu atât sunt mai reduse dificultățile întâmpinate în a le plasa într-o perspectivă adecvată. Pe de altă parte, formularea de judecăți de valoare asupra unor evenimente din prezent este mai dificilă și mai riscantă. Nu credem însă a ne înșela prea mult atunci când apreciem că în perioada actuală sunt valorizate la un nivel superior tuturor celorlalte calitățile expresive și productive.

Înțelegem prin *calități expresive și productive* acele calități ale ființei umane care îi permit, pe de o parte, să își exprime opiniile, valorile, credințele și emoțiile, iar pe de altă parte, să-și exprime *capacitățile creatoare* și eventual să le înglobeze în produse utile și utilizabile pentru bunăstarea personală sau a comunității.

Gordon Allport obține titlul de doctor în 1922 cu o teză intitulată *Un studiu experimental asupra trăsăturilor personalității*. În ciuda titlului care sugerează o abordare tehnicistă, teza

prefigurează o hotărâre orientarea caracteristică pentru toată opera acestuia, respectiv identificarea naturii umane cu nevoia de a deveni, de a crește, de a căuta unitatea și semnificația personalității în *activitățile* acesteia.

Carl Rogers (1902 - 1987) duce mai departe această tendință. Chiar denumirea tipului specific de terapie al cărei inițiator este, „terapie centrată pe client (sau persoană)”, sugerează că indivizii umani dispun de capacitatea și responsabilitatea de a-și dezvolta personalitatea, nevoia umană fundamentală fiind considerată din nou a fi *autoactualizarea*, iar *creativitatea* drept una din trăsăturile distinctive ale personalității umane.

Nevoia de actualizare revine ca unul din elementele cheie ale celebrei teorii a ierarhizării nevoilor umane fundamentale a lui **Abraham Maslow** (1908 - 1970). Într-una din formulările memorabile ale acestuia „Un muzician trebuie să compună sau să cânte, un pictor trebuie să picteze, un poet trebuie să scrie, dacă dorește să fie împacat cu sine însuși” (**Maslow, 1970, p. 46**). Putem observa acum cu deosebită claritate ruptura care de concepția anterioară: echilibrul nu rezultă din capacitatea de a înțelege și gestiona tensiunile, conflictele și traumele ce agresează din interior integritatea personalității, ci din exteriorizarea deplină a potențialităților și capacităților.

O mai bună înțelegere a acestei perspective, ca și sugestii interesante, pot rezulta din trecerea în revistă a caracteristicilor pe care Maslow le consideră reprezentative pentru personalitatea „autoactualizată”:

● **Perceperea eficientă a realității** - perceperea clară a realității fizice și umane, eliberată de distorsiunile introduse de temeri și dorințe

● **Acceptarea sinelui propriu, a celorlalți și a naturii în general** - sunt acceptate atât slăbiciunile și neîmplinirile proprii, cât și ale celorlalți

● **Spontaneitate și naturalețe** - persoanele autoactualizate nu își ascund propriile sentimente și emoții, nu obișnuiesc să pretindă a fi ceea ce nu sunt

● **Concentrarea asupra problemelor mai curând decât asupra sinelui** - persoanele autoactualizate dispun de un accentuat sentiment al vocației, misiunii sau datoriei față de entități situate dincolo de limitele propriului sine

● **Nevoia de independență** - persoanele autoactualizate nu doar pot *suporta* solitudinea, dar chiar au nevoie de aceasta în mai mare măsură decât persoanele neactualizate și sunt puțin dependente de aprecierile sau reacțiile celorlalți

● **Prospețimea aprecierilor** - persoanele autoactualizate dispun de capacitatea de a se entuziasma, de a aprecia aspectele cotidiane ale realității și de a se bucura de acestea

● **Experiințe mistice sau cruciale** - persoanele autoactualizate au momente de extaz, apropiate de trăirile religioase, față de aspectele de reală excelență, perfecțiune sau încercările de realizare a acestora

● **Interes social** - persoanele autoactualizate manifestă simpatie și empatie pentru umanitate în general, chiar dacă accidental pot fi iritate sau dezamăgite de comportamentul unor indivizi

● **Relații interpersonale selective și intense** - cercul de prieteni al persoanelor autoactualizate nu este foarte larg, însă intensitatea relațiilor de prietenie este superioară

● **Creativitate** - persoanele autoactualizate manifestă inventivitate, originalitate și frecvent creativitate în legătură cu mai fiecare aspect al vieții

● **Structură caracterială democratică** - persoanele autoactualizate manifestă multă toleranță și acceptă pe oricine nu dovedește prejudecăți rasiale, religioase sau sociale

● **Rezistență față de tentativele de enculturare** - fără a se revoltă deschis împotriva normelor culturale și fără a sfida deliberat codurile sociale, persoanele autoactualizate se lasă conduse mai curând de propriile norme decât de cele ale culturii în mijlocul căreia trăiesc

(Continuare în numărul viitor)

Consultație pentru studenți

Clarificări necesare privind literatura română în timpul războiului

Agonie sau moment de plenitudine, de creație în stare să înfrângă cele mai cumplite momente ale istoriei?

„Fie ca aceste pagini, de vor putea apare, să călăuzească mai departe pe acest drum generațiile viitoare ale cercetării istorice românești”. Rândurile date martie 1944 încheiau scurta prefață a lui Gheorghe I. Brătianu la cea de-a treia ediție a lucrării fundamentale nu numai a lui N. Iorga, ci a gândirii românești: **Generalități cu privire la studiile istorice**, ediție îngrijită de fiica savantului, Liliana Iorga – Pippidi. Îngrijorarea istoricului, care într-o succesiune intelectuală și morală firească urmăse lui N. Iorga la Academia Română, era îndreptățită. Mersul frontului din răsărit ne era din ce în ce mai nefavorabil; și cu toate comunicatele care încercuiau să liniștească populația, dând iluzia că retragerea armatelor germane și române nu înseamnă decât un șir de „replieri strategice” vestitoare ale unor biruințe viitoare, trupele sovietice se aflau foarte aproape de hotarele României, iar în partea din Nord începuseră să le și încalce. E drept, unii mai așteptau încă, debarcarea anglo-americană în Grecia care avea, în imaginația lor, să aducă mai repede pe pământul românesc trupele democrațiilor apusene decât pe cele ale totalitarismului sovietic cu care eram înclistați pe viață și – mai ales – pe moarte. Numai că nu avea să fie așa. Și la puțin, foarte puțin timp, poate doar la câteva zile de când Gheorghe I. Brătianu își încheia cu atâta scepticism prefața, îngrijorările aveau să crească într-o proporție geometrică, iar iluziile să facă loc deziluziilor: în amiaza zilei de 4 aprilie începeau bombardamentele anglo-american. Întâi asupra Capitalei, a doua zi asupra Ploieștului. Și care nu se vor opri, precum se întâmplase cu câteva luni înainte – la 1 august 1943 – ci vor continua până aproape de 23 august 1944 (mai precis până la 20 august 1944), însumând peste 30 de raiduri tenace, țesând adevărate covoare de bombe, împotriva cărora Gheorghe I. Brătianu avea să protesteze de două ori în paginile ziarului „Curentul”, condus de Pamfil Șeicaru. Iar când în dimineața zilei de 6 iunie 1944, trupele anglo-american au început debarcarea pe coasta Normandiei, speranțele în iminenta debarcare în Balcani au început să se prăbușească. Ceea ce de la oamenii politici importanți în reuniuni ce urmau să hotărască destinul României viitoare până la distanțe doamne din înalta societate în reuniuni mondene, care, cu toate tragediile ce se abăteau asupra țării, se țineau lanț, considerau a fi o certitudine s-a dovedit o iluzie pe care aveam să o plătim scump. Asemenea împrejurări erau oare propice creației literare și receptării ei? Pentru că așa cum arătam, războiul se prelungea și nu în sensul în care doream noi. Ci invers. Dar mai înainte, să ne punem o altă întrebare: a existat o cultură românească în cei patru ani de război? S-a rupt oare succesiunea generațiilor care făcuseră ca o perioadă scurtă de două decenii să cunoască o bogăție de talente, mereu reînnoite, sporind și îmbogățind revoluția începută în anii 1919-1920 de Lucian Blaga și Liviu Rebreanu? Nicidcum. Cred că și formula „literatura română dintre cele două războaie” este restrictivă deoarece lasă de o parte patru ani de cultură autohtonă 1940-1944, care a înregistrat opere, de la creație la interpretare, de o valoare indiscutabilă. Cât a fost de bogată, în ce anume domenii s-au înregistrat mișcări regresive sau, dimpotrivă, câte aduceau un spirit nou, merit să conecteze cultura noastră la curentele moderne, trebuie văzut printr-o analiză atentă și disociativă. În ceea ce mă privește cred că, departe de a fi o perioadă de criză, cei patru ani de război fac parte integrantă din ceea ce numim cultura noastră interbelică.

Anul 1940, neînregistrând o ruptură - nici nu ar fi putut să fie astfel – ci unul de continuitate – în domeniul precum critica și istoria literară, care au cunoscut opere de o valoare deosebită (*Istoria literaturii române* de G. Călinescu, *Istoria literaturii române moderne* de Șerban Cioculescu, Tudor Vianu, Vladimir Streinu, lucrările lui Eugen Lovinescu despre *Titu Maiorescu* și *Junimea*, și multe altele), care au marcat afirmarea unei noi generații în poezie (Geo Dumitrescu, Ion Caraion, Ștefan Baciu, Dimitrie Stelaru, C. Tonegaru etc.), dar și în proză (Radu Tudoran, Dinu Pillat). Viziunea negativă asupra acestei perioade își are mai multe explicații. Cea dintâi, de natură politică. Timp de câteva decenii, epoca a fost privită printr-o optică profund negativă, oricât semnătură la una dintre revistele sau ziarele vremii fiind considerată o dovadă a colaborării cu cei ce duceau atunci războiul împotriva Unirii Sovietice, alăturându-se astfel dictaturii antonesciene, de tip fascist etc. De aceea, mulți dintre cei ce au publicat atunci au preferat să „uite” acea perioadă. Iar nu o dată când au făcut-o, reacțiile nu au întârziat. Cum s-a întâmplat, de pildă, cu Ion Caraion, care și-a strâns în volum și articole din această perioadă. A izbucnit un uriaș scandal, poetul-publicist fiind acuzat că într-o cronică l-a lăudat pe autorul dramatic ... Benito Mussolini. Cronică reprezenta o imensă bătaie de joc la adresa pretențiilor de dramaturg ale dictatorului fascist, așa cum am arătat într-un referat pentru Consiliul Culturii, luând fiecare frază și dovedind ironia conținută. Propuneam ca articolul lui Ion Caraion să figureze printre expresiile caracteristice ale rezistenței intelectuale din acea vreme. Zadarnic. O antologie a textelor care întruchipau rezistența intelectuală în formule literare, care sugerau ceea ce nu era permis să spui explicit, intitulată *Cumpăna cuvântului* a apărut la Editura Eminescu, fiind alcătuită de George Ivașcu și Antoaneta Tănăsescu. După cum Al. Piru a publicat, în 1968, *Panorama deceniului literar românesc 1940-1950*, care cuprindea, în fond trei perioade, cea a războiului 1940-1944, cea de tranziție 1944-1947 și cea în care realismul socialist triumfa. Nu vrem să facem nici o glumă, dar, într-un deceniu, poezia românească cunoaște prăbușirea lui Lucian Blaga și triumful lui Dan Deșliu. Două epoci aflate la un tragic antipod.

Să revenim la cei patru ani de război; chiar seriile de opere ale unor critici precum Pompiliu Constantinescu, Perpessicius – apărute în anii '60-'70 – nu sunt complete, nefiind incluse

croniclele la „Un port la răsărit”, de Radu Tudoran, a cărui circulație fusese interzisă imediat după 23 august 1944, până la 22 decembrie 1989. Și nu numai. Dar au rămas, în paginile ziarelor și revistelor, cronici, articole, eseuri, portrete de Șerban Cioculescu, Vladimir Streinu, Petru Comarnescu și mulți alți critici ai epocii, ca să cităm doar câteva nume. Ca să nu vorbim de beletristica vremii, care a fost recuperată târziu și, în orice caz, cu lacune, unele dintre cărțile publicate atunci (**Tudor Ceaur Alcaz** de Ionel Teodorescu, de pildă) fiind republicate abia după 1989. Ca să nu vorbim de poeziile de război care nu toate reprezentau expresii ale unei literaturi propagandistice, așa cum se vede din versurile lui Constantin-Virgil Gheorghiu, viitorul autor al romanului **Ora 25**, care l-a înscris pe orbita circulației universale. Se mai adaugă un fapt obiectiv: generația de prozatori care creaseră strălucita proză românească interbelică dădea semnele unei secături creatoare. Dacă exceptăm pe „uriazii munților”, Mihail Sadoveanu, care-și încheia în apoteoză creația sa de patru decenii cu ciclul *Oamenii Măriei Sale*, ceilalți prozatori, fie Liviu Rebreanu, fie Hortensia Papadat Bengescu, fie Camil Petrescu, fie Cezar Petrescu, fie Ionel Teodoreanu, nu mai

a noului său roman, scris în anii '50, i-a adus ani grei de închisoare, iar textul s-a „pierdut”. Oare se va găsi vreodată?

Generație care indiferent de genul pe care îl ilustra a cunoscut fie închisoarea, fie interdicția, fie ani mulți a trebuit să scrie altfel decât înzestrările ei. De aceea imaginile s-au suprapus și s-au confundat timp îndelungat.

Și, în sfârșit, receptivitatea publicului care, pe măsură ce anii ostilităților se dovedeau din ce în ce mai nefași, pe măsură ce războiul lovea cu furie populația lipsită de apărare prin bombardamente, pe măsură ce categorii largi de basarabeni, bucovineni luau după nici trei ani din nou calea pribegiei după ce fuseseră mințiți și intoxicați (cât de concludent este în acest sens *Jurnalul* preotului Paul Mihai pentru tragediile petrecute atunci în România profundă), iar moldovenii își păreau căminele fugind din calea armatelor sovietice, nu mai putea gândi la ceea ce apărea nou pe plan literar și științific.

În aceste opt luni au apărut și cele două romane care încheiau epoca dintre cele două războaie mondiale. Cel dintâi în luna ianuarie 1944 aparținea lui Tudor Teodorescu-Braniște, neînfricatul ziarist democrat, care cu un curaj exemplar, fără concesii și fără să intre în combinații profitabile, duse se acerbă

amplă, bogată, a unei fraze îndelung cântărită până să fie așternută pe hârtie cu scrisul său mărunț, caligrafic, desenat aproape. *Prințul și Sfârșit de veac în București*, deși aflate practic la antipod din punct de vedere stilistic, aduceau imaginea unui final de epocă. Ion Marin Sadoveanu se înscrisa în descendența lui Nicolae Filimon, Duiliu Zamfirescu, dând, deopotrivă, imaginea parvenitului care se ruinează încet dar sigur. Și mai contura imaginea unui București care nu avea nimic din traiul crescut al *Craitor* lui Mateiu Ion Caragiale. Era descris cu voluptatea celui ce i-a trăit cu plenitudine metamorfozele, care i-a cunoscut cu o participare sufletească nedismulată devenirea identificându-se cu ele. Dar așa cum spunea Perpessicius în cronică la cea de-a doua ediție a romanului tipărit la Editura „Cultura Națională” în vara lui 1947: „Întâia ediție a romanului d-lui Ion Marin Sadoveanu *Sfârșit de veac în București*, a apărut în primăvara anului 1944 și lectura lui, în vremea apocalipsului ce se vestește și a alarmelor ce se înteeau, fu de o savoare particulară și dureroasă în același timp. Se împlinea o jumătate de veac de când lăncu Urmatcu, grandiosul erou de boltă al romanului d-lui Ion Marin Sadoveanu, își începuse, la sfârșitul secolului trecut, excepționala carieră epică și Bucureștii acela tihnit și patriarhal, al gazului aerian și al rotativei politice, se pregătea pentru a doua oară să înfrunte unul dintre acele seisme istorice, de pe urma cărora nu numai zidurile, dar și sufletul se zdruncină din temelie. În contrastul dintre o epocă și alta, pe care sirenele monstruoase ale apărării pasive îl intensificau, stătea o lecție de filozofie politică cu atât mai elocventă cu cât romanul d-lui Ion Marin Sadoveanu se ferea să o propăvăduiască”. Cu *Prințul de Tudor Teodorescu-Braniște, Sfârșit de veac în București* de Ion Marin Sadoveanu, anul literar 1944 se încheie în primele luni ale existenței sale sub amenințarea ofensivei sovietice și sub ploaia de bombe anglo-american. Iar bombele germane din 24-25 august, același an, aveau să distrugă și ele tirajele unor cărți precum *Filosofia culturii* de Tudor Vianu așa cum ne încredințează prefața la ediția a doua a cărții „Răspândită în puține exemplare, în câteva librării din București, lucrarea de față a fost mistuită de focul bombardamentelor germane în cea mai mare parte a primei ei ediții. Autorul a pregătit o nouă ediție, revăzută a lucrării sale și *Filosofia culturii* se înfățișează astăzi cititorilor, care n-au încetat să o ceară între timp”.

De fapt acesta a fost paradoxul culturii noastre care încheia epoca glorioasă a anilor dintre cele două războaie mondiale: s-a scris în momente critice pentru țară și pentru fiecare om, când nimeni nu mai putea să fie sigur de viața lui, când vestea morții celor apropiați devenise iminentă. Iar când roata istoriei a început să meargă în sens invers, prăpădul avea să ne cuprindă pe toți – pe cei mici și pe cei mari – porniți pe drumul pribegiei din calea trupelor sovietice și al dispersării din pricina bombardamentelor anglo-american. Cărțile apărute atunci au ajuns cu greu la cititori, unele tiraje fiind distruse, așa cum am văzut că s-a întâmplat cu cartea lui Tudor Vianu, dar nu numai a lui, ci și cu volumul *Anii de fum* al lui Zaharia Stancu și încă altele.

S-a scris în toate domeniile tipărindu-se lucrări fundamentale ale culturii noastre. Cea de-a treia ediție a *Generalităților asupra studiilor istorice* de N. Iorga, despre care am vorbit în deschiderea acestei pagini, împreună cu *Tradiția istorică despre întemeierea statelor românești* de Gheorghe I. Brătianu apărută câteva luni după aceea, încheiau epoca de aur a istoriografiei românești – patru ani mai târziu avea să apară *Manual Unic* patronat de Mihail Roller. *Flăcări* de Radu Tudoran, romanul ivirii „aurului negru” cu toate consecințele înălțărilor materiale și prăbușirilor morale, și *Zilele nu se întorc niciodată* de Sorana Gurian apărute în 1945 și respectiv 1946 marchează epilogul epocii romanului interbelic.

În circumstanțele arătate în acest articol, data apariției cărților pe măsură ce se apropia 23 august 1944 și în lunile imediat următoare este bineînțeles aleatorii din pricina impedimentelor de tot felul care se ridicau de la o zi la alta în calea tipăririi ca și a difuzării.

Cât privește critica și istoria literară, putem considera *Istoria literaturii române moderne* de Șerban Cioculescu, Tudor Vianu, Vladimir Streinu ca ultimul moment al acestui domeniu. Cum ne spun autorii în prefață „în primăvara anului 1942” au „primit însărcinarea de a scrie Istoria literaturii române moderne pentru Casa Școalelor”. Era în fond o comandă pornită din inițiativa ministrului Ion Petrovici ca o replică la *Istoria literaturii române* a lui G. Călinescu, unde, după opinia lui, Junismul și Titu Maiorescu erau depreciați. Cartea avea același tiraj cu *Istoria* lui G. Călinescu: 5000 de exemplare *Junimea*, capitol scris de Tudor Vianu, ocupa practic jumătate din acest prim volum. 180 de pagini din 381. A apărut în luna mai 1944 și cei trei autori erau, spre deosebire de Gheorghe I. Brătianu, mai optimiști spunând în încheierea prefeței din care am citat: „Nădăjduim ca volumul următor, consacrat părților mai noi ale istoriei noastre literare, să poată apărea în timpul cel mai scurt”.

N-a fost să fie așa. Peste trei luni istoria lua un alt curs. Paradoxal, anul literar 1944 care s-a sfârșit atât de dureros a fost un an bogat. Dar cărțile apărute atunci au devenit realități pentru publicul nostru, s-au înscris în conștiința lui uneori după decenii de interdicție sau de uitare. Și aceasta reprezintă un capitol – tot paradoxal – al literaturii române interbelice care în urmă cu șazececi de ani își trăia ultimele zile. Nu era o agonie, ci un moment de plenitudine, de creație care înfrânge cele mai cumplite momente ale istoriei.

Facultatea de Filosofie și Jurnalism

Valeriu RÂPEANU

dădeau creații la nivelul romanelor care îi lansaseră și se înscriseră pe orbita duratei. În cel mai fericit caz, se repetau. Chiar și generația următoare, ca să dăm exemplul cel mai reprezentativ: Mircea Eliade părăsise, după *Secretul doctorului Honigberger*, apărut în 1940, tărâmul ficțiunii, într-o eseistică, *Insula lui Euthanasius* (1943) pentru biografia politică *Salazar și revoluția în Portugalia* (1942), iar acum (1943-1944) își rețipărea, în ediții revăzute, romane precum *Întoarcerea din Rai, Șarpele*. Alții începeau să republice seriile de *Opere* (Mihai Sadoveanu) sau să-și strângă între copertele unor volume producția de până atunci în anume genuri, cum a procedat Lucian Blaga cu cele două masive volume ale *Operei dramatice*. Să nu subestimăm această operaune de reeditare și de înscriere a operei de până atunci deoarece, ca să luăm doar ultimul exemplu, piesele lui Lucian Blaga avuseseră pe calea tiparului o circulație extrem de restrânsă, de câteva sute de exemplare, unele în urmă cu două decenii, în așa fel încât generațiilor noi le erau, practic, necunoscute. Chiar și în cazul lui Mircea Eliade, repunerea în circulație a romanelor, care îi aduseseră notorietate la mijlocul deceniului patru și marcase o nouă orientare a genului, reprezenta prilejul ca alți cititori, care, în momentul primei apariții, erau marcați de proza scriitorilor din generația precedentă, să aibă acum, o dată cu trecerea timpului, imaginea locului important pe care aceste cărți l-au avut în evoluția momentului interbelic. Care n-a rămas cantonat în anume formule stilistice, în anume medii. Cum avea să se întâmple în anul 1941 cu *Un port la răsărit*, romanul lui Radu Tudoran care deschidea noi orizonturi prozei românești. Ca și proza lui Dinu Pillat, foarte tânărul autor care aborda neliniștea tinerei generații. Dar dacă am dat aceste câteva exemple vom ajunge la unul din punctele nevralgice ale receptării acestei perioade. Și drumul lui Radu Tudoran și al lui Dinu Pillat, ca să luăm numai două exemple, va fi brutal întrerupt, iar despre creația lor epică din această perioadă, fie că nu s-a vorbit decenii de-a rândul, fie s-a vorbit târziu. Radu Tudoran revine după zece ani cu romanul *Toate pânzele sus* care nu mai continua nici *Un port la răsărit*, nici *Anotimpuri*, nici *Flăcări*. Lui Dinu Pillat lectura în manuscris

luptă antifascistă și antilegionară în paginile *Adevărului* și ale *Cuvântului liber* și care între 1940-1944 refuzase să colaboreze sub orice formă la vreo publicație a timpului. Romanul se numea *Prințul* și a fost tipărit de editura Soccec.

Nu era primul roman al lui Tudor Teodorescu-Braniște. Publicase, așa cum rezultă din lista cărților, șase volume de literatură: nuvele, schițe, romane și câteva studii politice. Dar romanele sale de până la *Prințul* erau prea mult tributarea unui mod de percepție a realității și unei maniere stilistice proprii ziaristului. Acum însă Tudor Teodorescu-Braniște, așa cum au spus toți marii critici ai timpului, scrie „cartea sa cea mai bună” (Pompiliu Constantinescu), fiind „fructul unei admirabile intuiții de romancier social (și prin acesta, Tudor Teodorescu-Braniște rămâne pe vechea sa linie); prin tehnică însă e un roman de psihologie, deoarece autorul urmărește un proces de descompunere interioară, cu o progresivă gradare dinamică” (Șerban Cioculescu). Iar Perpessicius îl considera „cu adevărat un roman, nu numai de proporții categoric mai mari, dar și de o categorică substanță umană de o semnificație epic vădit superioară”. „*Prințul* reprezenta o viziune imediată asupra decăderii unei clase. Nu procesul ruinei materiale, al risipei într-o viață de plăceri, în sălile de joc, în stațiunile de odihnă și în marile capitale ale lumii, oriunde se trăia rafinat și frenetic, formează substanța romanului. Când acțiunea începe, toate acestea aparțineau trecutului. Câteva frânturi semnificative sunt rezumate în două-trei pagini. Ceea ce urmează e decăderea lentă a *Prințului* în conacul de la Munteni unde „totul era mare și haotic: totul era vechi, prăfuit de ani, totul căzuse în paragină”. Și viața Prințului este urmată aici în ceea ce are tragic și grotesc, nobilul încercând să trăiască în pustia Muntenilor, conform obiceiurilor de altă dată, când totul era strălucit și somptuos. Un roman care se înscrisa în tradiția epocii românești adăugându-i un tip uman și o dimensiune psihologică inedită.

O lună mai târziu avea să apară *Sfârșit de veac în București* de Ion Marin Sadoveanu, care până atunci se ilustrase ca un strălucit eseist și cronicar dramatic, un conferențiar înnăscut, poet și dramaturg. Era romanul unei elaborări care se număra cu anii. Înscris de mult și scris pe îndelete cu acea desăgurare

Televiziunea România de Mâine post național, universitar și cultural

Film la tvRM

Sâmbătă, 28 februarie, orele 21

MOARA LUI CĂLIFAR

O producție a Casei de Filme 5, 1984.
Fim realizat de Șerban Marinescu după nuvela omonimă a lui Gala Galaction. Scenariștii Valeriu Drăgușanu, Radu Aneste Petrescu și Petru Maier Bianu au exploatat cu acritate și rafinament filonul fantastic al textului. Opțiunea pentru alb-negru, la mijlocul deceniului nouă, poate surprinde, dar este perfect adecvată demersului cinematografic. Morarul și-a vândut sufletul și are puterea să îmbogățească pe oricine vine la el să-i ceară. Așa își începe povestea personajul interpretat de Vasile Nițulescu. În celelalte roluri: Remus Mărgineanu, Elena Albu, Ion Marinescu, Dan Condurache. Imaginea este semnată de Călin Ghibu și Dragoș Părvulescu. Muzica: Nicu Alifantis.

Trăiește-ți arta! O emisiune în care te întâlnești cu modele!

Trăiește-ți arta! Acesta este îndemnul pe care îl fac, în fiecare seară de sâmbătă, telespectatorilor postului de televiziune România de Mâine. Este o formulă care se adresează oricărei meserii, oricărui preocupări. Ai deschis televizorul, se vorbește despre muzică, dar vrei teatru. Într-o emisiune viitoare, te vei întâlni, fii sigur, cu un actor, un regizor sau cu un scenograf. Ești, așadar, invitat să-ți alegi arta, s-o trăiești, de acasă, alături de personajul preferat. Plecând în la un eveniment cultural – un vernisaj, o lansare de carte, o premieră teatrală sau (mai rar, din păcate) cinematografică, un concert aniversar sau o nouă promoție de absolvenți ai facultăților de artă din cadrul Universității Șpiru Haret, invitații studioului 2 al tvRM sunt, la rândul-le, provocați să-și trăiască arta. Dialogul devine astfel o mărturisire de credință.

De la personalități precum Ludovic Spiess, Dorina Lazăr, Mircea Micu, Tudor Octavian, Constantin Bălăceanu Stolnic, Aurel Romilă, Romulus Vulpescu, Valentin Uritescu, Carmen Stănescu, Mihai Mălaimare, Margareta Pogonat, Beatrice Rancea, Claudiu Bleonț, Petre Achișeni, Alexandru Beldiman, Vladimir Găitan, Pavel Șuşară, Alexandru Condeescu, Stela Popescu, Malvina Urșianu sau regretata Vasilica Tastaman – din cele aproape o sută de personalități care au trecut, în 65 de ediții, pragul emisiunii, prea multe rămân acum, din pricina spațiului limitat,

nerostite – am învățat că munca susținută, dragostea pentru ceilalți și, abia în al doilea rând, talentul cu care ai fost dăruit te-au dus la succes.

Ce este mai important în devenirea unui om, pentru împlinirea sa profesională (cu satisfacții în plan social)? Să caute MODELE! Tatăl – de la care a învățat să spună adevărul, să rămână cinstit. Sau mama – de la care a învățat să aibă răbdare și să fie modest chiar (sau mai ales) când ajunge pe culme, între cei aleși ai muzelor. Sau învățătorul – de la care a învățat că nu te poți bucura de ceea ce știi, de ceea ce ai, fără să împarți bucuria și bunul cu ceilalți. Sau un actor, un poet, un pictor – care, zăbind cu o lacrimă în colțul ochiului dă seama de harul său spunând că vine de la Dumnezeu și călătorește spre inima noastră.

Vă invit să ascultați sâmbăta după-amiază povești vesele și triste la care dumneavoastră, telespectator, sunteți luat părtaş. Nu există bariere. Nu se vorbește de sus. Invitații își asumă condiția de om obișnuit și vă spun că notorietatea la care au ajuns nu îi separă de ceilalți, ci poate funcționa ca model și ca îndemn: Trăiește-ți arta!

Cultivăm valoarea. Fără imixtiuni conjuncturale.

Marina ROMAN-BOIANGIU

Programul

Televiziunii România de Mâine (tvRM)

LUNI 23 februarie 2004

- 6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Mugur Popovici
Știri tvRM
 9:50 Drept civil (10). *Prescripția extinctivă*. Autor: prof.univ.dr. Corneliu Turianu
 10:40 Drept civil (3). *Sinteze*. Autor: lector univ.dr. Mariana Rudăreanu
 11:20 Drept constituțional (5/2). *Dezvoltarea constituțională după 1989*. Autor: prof.univ.dr. Gheorghe Uglean
 12:00 Drept roman (12). *Drepturi reale*. Autor: conf.univ.dr. Ștefan Coccoș
 12:30 Istoria statului și dreptului român (3). *Dualismul juridic în Dacia – provincie romană*. Autor: conf.univ.dr. Florin Negoită
 Drept penal (1). *Proces școlăreț*.
 Autor: asistent univ. Manuela Cărămizaru
 14:00 **Știri tvRM**
 14:10 Drept civil (9). *Contractul de arendare. Contractul de antrepriză*. Autor: prof.univ.dr. Corneliu Turianu
 15:10 Drept penal (1). *Unitatea și pluralitatea de infracțiuni*. Autor: conf.univ.dr. Ion Griga
 16:00 Preluare **Deutsche Welle**. *Jurnal european*
 16:30 **Not yet but soon** (limba egipteană pentru începători). Realizator: Doru Enache
 17:00 **Poussin – pictor francez** (film documentar)
 17:30 **Muzică populară**. Cântă: Maria Militaru, Nina Predescu, Maria Ghinea, Victorița Lăcătușu. Realizator: Theodora Popescu
Știri tvRM
 18:05 **Curier juridic**. Realizator: prof.univ.dr. Corneliu Turianu
 18:30 **Actualități**
 19:00 **Ora melomanului**. *Recital de pian: Nicolae Dumitru*. Emisiune de Dumitru Cucu
 20:00 **Dincolo de arenă**. 2004 anul Jocurilor Olimpice de la Atena. Emisiune în direct, de Mugur Popovici
 21:00 **Academica: Cultură fără tranziție**. *Amintirea lui Nichita Stănescu*. Invitați: Mircea Micu și Alexandru Condeescu. Realizator: Nicolae Dan Frunteală
 22:00 **Presă pe diagonală**. Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache
 22:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau
 23:50 **24 de ore**
 00:20 Drept civil (10). *Prescripția extinctivă*. Autor: prof.univ.dr. Corneliu Turianu (r)
 00:55 Drept constituțional (5/2). *Dezvoltarea constituțională după 1989*. Autor: prof.univ.dr. Gheorghe Uglean (r)
 01:35 Drept penal (1). *Unitatea și pluralitatea de infracțiuni*. Autor: conf.univ.dr. Ion Griga (r)
 02:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau (r)
 05:00 Drept penal (1). *Proces școlăreț*. Autor: asistent univ. Manuela Cărămizaru (r)

MARȚI 24 februarie 2004

- 6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Mugur Popovici
Știri tvRM
 9:50 Bazele contabilității (13). *Contabilitatea stocurilor și producției*. Autor: lector univ.dr. Marinică Dobrin
 10:35 Bazele informaticii (1). *Sistemul informațional, gestionarea resurselor*. Autor: conf.univ.dr. Mareș Daniel
 11:10 Geografia economiei mondiale (2/1). *Resursele umane ale Terrei*. Autor: prof.univ.dr. Nicu Aur
 11:40 Economie politică (18). *Somajul*. Autor: prof.univ.dr. Constantin Mecu
 12:40 Istoria economică a României (9). *Economia României la începutul perioadei interbelice*. Autor: conf.univ.dr. Eugen Ghiorgă
 13:15 Bazele informaticii (17). *Microsofi Excel (III)*. Autor: lector univ.dr. Silviu Bărză
Știri tvRM
 14:00 **Birocrația** (1). *Prezentarea disciplinei „Birocrația”*. Autor: asistent univ.dr. Mihai Gabriel
 14:40 Istoria economică a României (10). *Evoluția masei monetare în perioada 1918 – 1999*. Autor: conf.univ.dr. Eugen Ghiorgă
 15:15 Drept comercial (1). *Drept comercial: definiție, corelație cu alte ramuri ale dreptului*. Autor: lector univ.dr. Orlia Maria Corsiuc și evenimente culturale
 16:00 Preluare **Deutsche Welle**. *Arte fără frontiere* – informații și evenimente culturale
 16:30 **Repere românești**. Emisiune de Silvia Frimu (r)
 17:00 **Erupție în învătura polare** (film documentar)
 17:30 **Videoteca muzicii populare**. Realizator: Dumitru Cucu
 18:00 **Știri tvRM**
 18:05 **Curier juridic**. Realizator: prof.univ.dr. Corneliu Turianu
 18:30 **Actualități**
 19:00 **Anițele franceze** (film documentar)
 20:00 **Fairplay**. *Echipa națională de fotbal, după primul turneu al anului 2004*. Talk-show pe probleme de actualitate ale sportului. Realizator: Mugur Popovici
 21:00 **Academica: Învățământ**. *Consorțiile universitare (concept, model, șanse de aplicare, consecințe anticipate)*. Realizatori: prof.univ.dr. Nicolae Radu și Ilie Ciurescu
 22:00 **Presă pe diagonală**. Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache
 22:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau
 23:50 **24 de ore**
 00:20 Bazele contabilității (13). *Contabilitatea stocurilor și producției*. Autor: lector univ.dr. Marinică Dobrin (r)
 00:55 Bazele informaticii (1). *Sistemul informațional, gestionarea resurselor*. Autor: conf.univ.dr. Mareș Daniel (r)
 01:25 Drept comercial (1). *Drept comercial: definiție, corelație cu alte ramuri ale dreptului*. Autor: lector univ.dr. Orlia Maria Corsiuc (r)
 02:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau (r)
 05:00 Economie politică (18) *Somajul*. Autor: prof.univ.dr. Constantin Mecu (r)

MIERCURI 25 februarie 2004

- 6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Mugur Popovici
Știri tvRM
 9:50 Psihologie socială (7). *Psihologia socială a grupurilor mici*. Autor: prof.univ.dr. Nicolae Radu
 10:35 Logică generală (5). *Complexitudinea*. Autor: lector univ. Gabriel Iliescu
 11:15 Teoria comunicării (3/1). *Funcțiile comunicării*. Autor: conf.univ.dr. Sultana Craia
 11:40 Conceperea și elaborarea ziarului (3). *Statutul psiho – profesional al jurnalistului*. Autor: lector univ. Mihai Cernat
 12:15 Genuri ziaristice (3). *Lección introductivă*. Autor: lector univ. Marin Stoian
 12:45 Filosofie medievală (1). *Introducere*. Autor: lector univ.dr. Loredana Boșca
 13:25 Fundamentele psihologiei (4). *Introducere*. Autor: prof.univ.dr. Mihai Golu
 14:00 **Știri tvRM**
 14:10 Informatică pentru sociologie (9). *Crearea diagramelor*. Autor: conf.univ.dr. Constantin Dochițoiu
 14:40 Psihologie experimentală (10). *Demonstrații experimentale în laboratorul de psihologie*. Autor: conf.univ.dr. Nicolae Lungu
 15:25 Neuropsihiologie (4). *Neurocibernetică*. Autor: conf.univ.dr. Corneliu Stancu
 16:00 Preluare **Deutsche Welle**. *Măine este astăzi* – magazin științific
 16:30 **Lumea de mâine**. *I. Robot*. Invitat: V. Geambazu. Realizator: Alexandru Mironov
 17:30 **Vorbiri, scrieri românești!** Emisiune de Valeriu Marinescu
 18:00 **Știri tvRM**
 18:05 **Curier juridic**. Realizator: prof.univ.dr. Corneliu Turianu
 18:30 **Actualități**
 19:00 **Ani de liceu**. *Liceele din Județul Bacău, la tvRM*. Realizator: Alina Motoc și Mugur Popovici
 20:00 **Repere românești**. Emisiune de Silvia Frimu
 20:30 **Gala muzicii culte**. *Niccolo Paganini – creație pentru vioară, Anna și Aldo Minello (Italia)*. Emisiune de Mihai Darie
 21:00 **Academica: România în lume**. Emisiune în direct, de Nicolae Mardari
 22:00 **Presă pe diagonală**. Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache
 22:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau
 23:50 **24 de ore**
 00:20 Psihologie socială (7). *Psihologia socială a grupurilor mici*. Autor: prof.univ.dr. Nicolae Radu (r)
 00:50 Logică generală (5). *Complexitudinea*. Autor: lector univ. Gabriel Iliescu (r)
 01:30 Teoria comunicării (3/1). *Funcțiile comunicării*. Autor: conf.univ.dr. Sultana Craia (r)
 01:55 Genuri ziaristice (3). *Lección introductivă*. Autor: lector univ. Marin Stoian (r)
 02:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau (r)
 05:00 Conceperea și elaborarea ziarului (3). *Statutul psiho – profesional al jurnalistului*. Autor: lector univ. Mihai Cernat (r)
 05:30 Fundamentele psihologiei (4). *Introducere*. Autor: prof.univ.dr. Mihai Golu (r)

JOI 26 februarie 2004

- 6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Mugur Popovici
Știri tvRM
 9:50 Istoria literaturii române (9). *Doa două teme în opera marilor clasici: autobiografia și monografia (II)*. Autor: lector univ.dr. Luiza Marinescu
 10:40 Teoria literaturii (9). *Genurile și speciile literare*. Autor: lector univ.dr. Valeriu Marinescu
 11:05 Limba latină (16). *Verbul esse. Aplicații practice*. Autor: conf.univ.dr. Liviu Franga
 11:40 Limba română (9/1). *Probleme de morfosintaxă*. Autor: prof.univ.dr. Ion Toma
 12:05 Limba spaniolă (curs practic) (4). *Sintaxa limbii spaniole*. Autor: conf.univ.dr. Ileana Scipione
 12:35 Literatură română (5). *Cultura română în context european*. Autor: prof.univ.dr. Ion Dodu Bălan
 14:00 **Știri tvRM**
 14:10 Istoria literaturii române (3). *Introducere*. Autor: lector univ.dr. Luiza Marinescu
 14:35 Istorie și civilizație franceză (2). *Moștenirea trecutului*. Autor: lector univ.dr. Liana Repeteanu
 15:10 Etnografie și folclor (6). *Noțiuni introductive*. Autor: preparator univ. Andreea Brăiloiu
 15:20 Istorie și civilizație franceză (3). *Secolul XVI – Renașterea*. Autor: lector univ.dr. Liana Repeteanu
 16:00 Preluare **Deutsche Welle**. *Măine este astăzi* – magazin științific
 16:30 **Instituții și instrumente pe piața de capital**. Invitați: ing. Petre Pavel Szel, director general – Muntenia Consult, avocat Septimiu Stoica, vicepreședinte Comitetul Bursei de Valori. Realizator: Mariana Baicu
 17:30 **Întâlnire cu folclorul**. *Interpreți de frunte: Rodica Voicu, Ion Lupu, Nina Predescu, Maria Ghinea, Victorița Lăcătușu*. Emisiune de Theodora Popescu
 18:00 **Știri tvRM**
 18:05 **Curier juridic**. Realizator: prof.univ.dr. Corneliu Turianu
 18:30 **Actualități**
 19:00 **Film documentar cinematografic**. *Stadioanele zeilor și ale oamenilor* (Franța)
 20:00 **Granada** (film documentar)

- 21:00 **Academica**. *Comerțul exterior și aderarea la Uniunea Europeană*. Realizator: conf.univ.dr. Eugen Ghiorgă
 22:00 **Presă pe diagonală**. Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache
 22:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau
 23:50 **24 de ore**
 00:20 Istoria literaturii române (9). *Doa două teme în opera marilor clasici: autobiografia și monografia (II)*. Autor: lector univ.dr. Luiza Marinescu (r)
 01:00 Teoria literaturii (9). *Genurile și speciile literare*. Autor: lector univ.dr. Valeriu Marinescu (r)
 01:25 Limba spaniolă (curs practic) (4). *Sintaxa limbii spaniole*. Autor: conf.univ.dr. Ileana Scipione (r)
 01:50 Literatură română (5). *Cultura română în context european*. Autor: prof.univ.dr. Ion Dodu Bălan (r)
 02:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau (r)
 05:00 Istorie și civilizație franceză (2). *Moștenirea trecutului*. Autor: lector univ.dr. Liana Repeteanu (r)
 05:30 Etnografie și folclor (6). *Noțiuni introductive*. Autor: preparator univ. Andreea Brăiloiu (r)

VINERI 27 februarie 2004

- 6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Mugur Popovici
Știri tvRM
 9:50 Cultură și civilizație europeană (1). *Orientări contemporane în istoria culturii și civilizației*. Autor: prof.univ.dr. Răzvan Theodorescu
 10:40 Introducere în știința politicii (6/1). *Acețiunea politică*. Autor: prof.univ.dr. Mihai Ozu
 11:10 Introducere în politici economice și comerț internațional (6). *Politica comercială externă a României*. Autor: asistent univ.dr. Mădălina Spănu
 11:35 Psihologia educației (14). *Succesul și insuccesul școlar (II)*. Autor: lector univ.dr. Gabriela Cătălina Cristea
 12:15 Introducere în marketing (6). *Politica de distribuție*. Autor: asistent univ.dr. Ioana Andrieșei
 12:55 Economia internațională ca știință economică (5). *Agricultura mondială*. Autor: asistent univ.dr. Gabriela Ungureanu
 13:20 Geologie (2). *Silicați*. Autor: prof.univ.dr. Marin Șeclăman
 14:00 **Știri tvRM**
 14:10 Algebră (3). *Grupuri*. Autor: asistent univ.dr. Lorena Tufan
 14:40 Istoria medie a românilor (6). *Intemeierea statelor românești*. Autor: conf.univ.dr. Mihail Andrescu
 15:10 Preistorie și arheologie (3). *Istoricul arheologiei*. Autor: conf.univ.dr. Mioara Turcu
 15:40 Folclor muzical (3). *Organologie populară*. Autor: lector univ.dr. Otilia Pop Miculi
 16:00 Preluare **Deutsche Welle**. *Arte fără frontiere* – magazin cultural
 16:30 **Forum IT Computerul isteț**. Emisiune în direct de Cătălin Grosu
 17:30 **Întâlnire cu folclorul**. *Soliști: Ileana Melian, Nicolae Mihai-Gruia, Maria Ghinea, Vasile Petrușan, Elena Pădure*. Emisiune de Theodora Popescu
 18:00 **Știri tvRM**
 18:05 **Deschide cartea**. Emisiune de Alexandru Mironov
 18:30 **Actualități**
 19:00 **Starea de drept**. Emisiune de Nicolae Mardari
 20:00 **Viața de student în campusul Universității Șpiru Haret – Studenții de la I.D. Bacău**. Emisiune de Alina Motoc și Mugur Popovici
 21:00 **Academica**. *Tineri...prea bătrâni*. Emisiune de Cătălin Grosu
 22:00 **Presă pe diagonală**. Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache
 22:30 **Cântecul și casa lui**. *Recital Ionela Prodan* (r)
 23:50 **Ferestre spre Europa (4)** (film documentar)
 24 de ore
 00:20 Cultură și civilizație europeană (1). *Orientări contemporane în istoria culturii și civilizației*. Autor: prof.univ.dr. Răzvan Theodorescu (r)
 00:55 Introducere în știința politicii (6/1). *Acețiunea politică*. Autor: prof.univ.dr. Mihai Ozu (r)
 01:25 Geologie (2). *Silicați*. Autor: prof.univ.dr. Marin Șeclăman (r)
 02:00 Folclor muzical (3). *Organologie populară*. Autor: lector univ.dr. Otilia Pop Miculi (r)
 02:30 **Program nocturn**
 05:00 Introducere în politici economice și comerț internațional (6). *Politica comercială externă a României*. Autor: asistent univ.dr. Mădălina Spănu (r)
 05:20 Introducere în marketing (6). *Politica de distribuție*. Autor: asistent univ.dr. Ioana Andrieșei (r)

SÂMBĂȚĂ 28 februarie 2004

- 6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Mugur Popovici
Știri tvRM
 9:00 **Medicul vă ascultă**. Realizator: George Nicolau
 10:00 **Vorbiri, scrieri românești!** Emisiune de Valeriu Marinescu (r)
 10:30 **De pe plaiuri românești**. Cântă: Florin Ologeanu, Viorica Mira, Nelu Soptereanu. Realizator: Theodora Popescu
 11:00 **Școala de sâmbătă**. „Mărțisor”. Emisiune de Cătălin Grosu
 12:00 **Agricultura, încotro? Protecția plantelor: Pomicultura**. Emisiune în direct, de prof.univ.dr. Constantin Pintilie
 13:00 **Lumea de mâine**. *I. Robot*. Invitat: V. Geambazu. Realizator: Alexandru Mironov (r)
 14:00 **Cinepanorama**. Emisiune de Eugen Atanasiu
 15:00 **Societate și cultură**. *Calendarul lunii februarie*. Realizator: Ion Dodu Bălan
 16:00 **Caleidoscop**. Emisiune de Ion Bucher
 17:00 **Trăiește-ți arta!** Ediție specială – *Ion Irimescu*. Emisiune de Marina Roman – Boiangiu
 18:00 **Știri tvRM**
 18:05 **Deschide cartea**. Emisiune de Alexandru Mironov
 18:30 **Actualități**
 19:00 **O melodie pentru fiecare**. *Mozaic muzical*. Emisiune de Dumitru Cucu
 19:30 **Grecia** (film documentar)
 20:00 **Gala muzicii culte**. *Recital pentru violoncel și pian: Ioana Ostafie și Verona Meier*. Emisiune de Mihai Darie
 21:00 **Film artistic românesc**. *Moara lui Călfar* – prefață cu scenariist Valeriu Drăgușanu (în dialog cu Marina Roman Boiangiu)
 22:30 **Café – concert**. Emisiune de Dumitru Cucu
 23:00 **Autostar**. Emisiune de Gavrilă Inoan
 23:30 **Săptămâna externă**
 00:00 **Muzică populară**. Cântă: Maria Ghinea, Gheorghe Gheorghie, Ileana Domuța Mastan, Nicolae Mihai Gruta, Maria Costin Murgoci, Vasile Petrușan, Maria Lobonț, Mitrăiță Crețu, Ana Strămburean. Emisiune de Theodora Popescu
 00:30 **Cursuri universitare**
 02:20 **Program nocturn**
 05:00 **Cursuri universitare**

DUMINICĂ 29 februarie 2004

- 6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Mugur Popovici
Credință și viață. Emisiune de Sorin Bejan
 10:00 **Planeta copililor**. Emisiune de Ștefan Iordache și Mihaela Matei
 11:00 **Knock out**. Emisiune de Alexandru Ganci
 11:30 **Arta bucătăriei japoneze** (film documentar)
 12:00 **Agricultura, încotro? Agricultura japoneză**. Emisiune de prof.univ.dr. Constantin Pintilie (r)
 13:00 **Week-end magazin**. •Film serial: *Căpitanul Vijelie – ep. 6: Salomul caricaturistilor*. Emisiune de Dumitru Cucu; •*Stil și frumusețe*. Emisiune de Irina Haidet; •*Oameni care au fost: Marin Sorescu (II)*. Emisiune de Corneliu Toader
 16:00 **Club folk**. Emisiune de Mircea Bodolan
 17:00 **Club internațional: Irlanda**. Emisiune de Ioana Nitobe
 18:00 **Știri tvRM**
 18:05 **Cafeneaua literară artistică**. În dialog scriitorii: Nicolae Dan Frunteală și Corneliu Leu. Emisiune de Vlad Leu
 18:30 **Actualități**
 19:00 **Televiziunea valorilor românești**. •*Istorie: Cucuteni; Columna Traiana*. •*Artă: Himerelle*. •*Literatură: Imposibilul paradis*. Realizator: Ion Bucher
 20:00 **Îți mai aduci aminte, doamnă?** Emisiune de Ionela Prodan
 21:00 **Film serial: Arsen Lupin**, ep. 14 – *Esarfa de mătase roșie* (Franța)
 22:00 **Program muzical** Realizator: Dumitru Cucu
 22:30 **Forum IT**. *Computerul isteț*. Emisiune realizată de Cătălin Grosu (r)
 23:30 **Săptămâna internă**
 00:00 **Givaierul artei muzicii populare**. *De pe plai moldovenesc: Ionel Aghiniță, Elena Chiriac, Ștefan Deaconița, Maria Costioaia, Pamfil Roată, Grupul vocal feminin „Dumbrava”*. Realizator Theodora Popescu
 00:30 **Cursuri universitare**
 02:20 **Program nocturn**
 05:00 **Cursuri universitare**

Opinia națională

Telefoane:
410.39.11 și
410.39.13,
interioare:
116, 122, 105
Fax:
411.33.84

REVISTA OPINIA NAȚIONALĂ ESTE EDITATĂ DE FUNDAȚIA ROMÂNIA DE MÂINE.

Instituție social - umanistă de cultură, știință și învățământ
 Revista se poate procura prin abonament de la toate oficiile poștale din țară. În Catalogul RODIPET, revista se regăsește la poziția 2.256.
 Solicitări de abonament se pot adresa redacției, cu plata prin mandat poștal sau dispoziție de plată pe adresa: *Opinia națională*, Splaiul Independenței nr. 313, Sectorul 6, București, Cont 2511.1-23.1/rol - B.C.R. – Sucursala Unirea.

ISSN 1221-4019

Machetarea computerizată și tiparul executate de
 LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE ȘI TIPOGRAFIA
 FUNDAȚIEI ROMÂNIA DE MÂINE

Publicația OPINIA NAȚIONALĂ este înregistrată la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci la nr. 24.000/7.090.672 din 3 septembrie 1997.

